

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 21 MAART 1928

No. 638

INHOUD.

DE BEDRIJVENWET I door <i>J. C. de Bruyn</i>	Blz. 248
Het Verslag der Verzekeringskamer over het jaar 1926 door <i>Prof. Dr. A. O. Holwerda</i>	249
De ontwikkeling van het grootbedrijf in Nederland door <i>Ir. B. Bølger</i>	251
Een dalende tendens voor het grootbedrijf? door <i>C. J. P. Zaalberg</i>	252
Naschrift door <i>J. Ratté</i>	252
De Rijksmiddelen.....	252
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De economische toestand van Oostenrijk en Hongarije in het begin van 1928 door <i>Dr. R. Kerschagl</i>	254
AANTEKENINGEN:	
Het Jaarverslag van de Deutsche Rijksbank.....	256
Rubber.....	256
BOEK AANKONDIGINGEN:	
Mr. W. L. P. A. Molengraaff: Kort begrip van het Nieuwe Nederlandsche Zeerecht, bespr. door <i>Prof. Mr. H. R. Ribbius</i>	258
MAANDCIJFERS:	
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank.....	258
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam.....	258
Overzicht der Rijksmiddelen.....	259
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	259—266
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedeelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart*.
 Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma*.

Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam*.
 Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnees, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg*.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage*. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.

20 MAART 1928.

In den algemeenen toestand van de geldmarkt kwam weder weinig verandering; toch was er een goed merkbaar verschuiving in het aanbod van geld. Tegenover een merkbaar grooter aanbod van Callgeld stond een veel geringer aanbod van geld voor wissels. De rente voor particulier disconto steeg daardoor vrijwel dage-

lijks, zij het dan ook maar $\frac{1}{16}$ of $\frac{1}{32}$ percent, zoodat aan het einde der week vrijwel niet onder $3\frac{15}{16}$ pCt. te plaatsen was. In de prolongatienoteering kwam weinig of geen verandering.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met f 2,9 miljoen te zijn afgenomen. De beleeningen vertoonen een stijging van f 6,1 miljoen. Het renteloos voorschot aan het Rijk verminderde met f 3,9 miljoen.

De metaalvoorraad der Bank geeft geen verandering van beteekenis te zien. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans stegen resp. met f 50.000 en f 700.000.

De biljettencirculatie liep van f 781,7 miljoen tot f 769,8 miljoen terug. De rekening-courantsaldi klommen met f 12 miljoen. Het beschikbaar metaal-saldo bleef vrijwel onveranderd. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 56.

* * *

De wisselmarkt was zeer stil en in de meeste koersen kwam nagenoeg geen verandering. De grootste verandering kwam voor in Marken, maar bepaalde zich tot een daling of stijging van 1 of 2 cents en een iets flauwere stemming voor Lires en Deensche Kroonen. Alleen Madrid liep weer gestadig op en neer. Geopend op 41.95 werd Woensdag voor 41.67½ verhandeld. Daarna steeg de koers tot 41.90 maar gisteren werd weder voor 41.75 afgedaan.

LONDEN, 19 MAART 1928.

De afgelopen week had ten slotte een kalmer verloop dan werd verwacht. Wel was geld zeer goed bruikbaar gedurende de eerste helft, maar de schuldbetalingen van Frankrijk en Italië, te zamen 5 miljoen pond bedragende, hadden niet den minsten invloed op de geldmarkt. Deze week vervallen er weder 10 miljoen pond meer aan Treasury Bills dan opgenomen moeten worden, hetgeen den druk van het inzamen der belastingen aanmerkelijk verlicht.

Disconto werd gedurende de week iets zwakker van toon en noteerde aan het einde $4\frac{1}{8}$ — $\frac{3}{16}$ ofschoon het lagere cijfer den juisten prijs aangeeft, daar er geen transacties van eenige beteekenis ad $4\frac{3}{16}$ voorkwamen.

DE BEDRIJVENWET.

Het bij de Staten-Generaal-aanhangige ontwerp van eene nieuwe wet op de Staatsbedrijven verschilt in menig opzicht belangrijk van de bestaande wet van 1912. De Memorie van Toelichting zegt te dien aanzien o.a. „dat thans het oogenblik gekomen is, om met „gebruikmaking van de opgedane ervaring het aan de „wet van 1912 ten grondslag gelegde beginsel verder „uit te werken“. Die ervaring heeft inderdaad de richting aangewezen, waarin die verdere uitwerking zal moeten geschieden. De wet van 1912 schiep wel de gelegenheid voor de staatsbedrijven afzonderlijke begrotingen in te richten, maar handhaafde voor die begrotingen het karakter van de algemeene staatsbegrooting, n.l. dat het kasbegrotingen zouden zijn, begrotingen van *inkomsten en uitgaven*.

Wat de bedrijven echter noodig hebben is eene begroting van baten en lasten, en van de kapitaalmutaties, aansluitende bij de bedrijfsboekhouding. Bij eene dergelijke inrichting van de begrooting kan deze een beeld van de te verwachten exploitatie en van den kapitaaldienst voor het komende jaar geven en zal de na afloop van dat jaar samen te stellen exploitatie- resp. kapitaalrekening bij vergelijking met de begrooting gemakkelijk kunnen aantoonen, in hoeverre de werkelijke baten en lasten en kapitaalmutaties beantwoorden aan of afwijken van de geraamde.

De Minister van Financiën drukt dit in de Memorie van Toelichting aldus uit, „dat met dit wetsontwerp o.a. beoogd wordt voor de bestaande bedrijven „de inrichting van de begrotingsadministratie meer in „overeenstemming te brengen met de beginselen, die „aan het bedrijfsbeheer ten grondslag liggen.“ En verder: „Ten einde voorts de beperkingen op te heffen, „welke de Bedrijvenwet 1912 aan eene volledige doorvoering van een zuiver commercieel bedrijfsbeheer in „den weg stelt, zal aan dit beheer eene begrooting ten „grondslag gelegd moeten worden, welke zich aan de „bedrijfsadministratie geheel aanpast en die derhalve „voor zooveel de exploitatie-afdeeling betreft, zal moeten zijn eene begrooting van *baten en lasten*“.

Hiermede wordt derhalve radicaal gebroken met het stelsel van de kasbegrotingen en een geheel nieuw beginsel in het begrotingswezen ingevoerd. En met meer recht dan bij de behandeling van de wet van 1912 zou gezegd kunnen worden, dat het geheele stelsel onzer begrooting gewijzigd wordt. In 1912 ging het naar de opvatting van sommige tegenstanders van het wetsontwerp om de vervanging van het beginsel der universaliteit door dat der specialiseering. Met het beginsel der universaliteit werd bedoeld het beginsel volgens hetwelk *alle* ontvangsten van het Rijk in de Middelenwet werden opgenomen en *alle* uitgaven in de Staatsbegrooting. Het beginsel van specialiseering brengt daarentegen mede, dat bepaalde soorten van ontvangsten of beide uit de algemeene begrooting worden gelicht en in afzonderlijke begrootingen worden opgenomen. Dit is wel een ander stelsel, maar blijft zich bewegen op het gebied der kasbegrotingen. Men kon in 1912 dus wel met eenig recht zeggen, dat het stelsel der begrooting gewijzigd werd, doch het beginsel, n.l. begrooting van ontvangsten en uitgaven in *geld*, bleef onaangetast.

Thans staat de zaak anders. In de exploitatie-afdeeling van de bedrijfsbegrooting zullen geen inkomsten en uitgaven in *geld*, maar *baten en lasten* worden opgenomen. Art. 3 van het ontwerp bepaalt te dien aanzien o.a.: „De begrooting van een bedrijf is verdeeld in twee afdeelingen, waarvan de eerste omvat „de lasten en baten der exploitatie; de tweede de kapitaaluitgaven en de kapitaalontvangsten.“ Hier is inderdaad sprake van een geheel nieuw beginsel en dit verdient eenige aandacht, omdat de vraag zich voordoet of zulk eene begrooting voldoet aan art. 124 van de grondwet. Dit artikel eischt, dat de wet de begrotingen van alle uitgaven des Rijks vaststelt en de middelen tot dekking aanwijst en de vraag, of dit

voorschrift toelaat, dat de door de wet vast te stellen bedrijfsbegrotingen worden ingericht volgens de beginselen der commercieele boekhouding, beantwoordt de minister bevestigend. Het is z.i. aannemelijk dat „de grondwetgever, sprekende van begrotingen van „uitgaven, daarmede niet de bedoeling had om een bepaald soort van begrooting vast te stellen. Niet *hoe* de „begrooting moest worden ingericht, maar *dat* de vaststelling van alle begrotingen door de wet moet geschieden, beoogt het artikel voor te schrijven. Dit is „te meer duidelijk, indien men in het oog houdt, dat „het artikel stamt uit de grondwet van 1848, dus uit „een tijd, dat er van begrotingen van baten en lasten „nog geen sprake was.“

Het wetsontwerp laat in het midden, wat onder de baten en lasten der bedrijven moet worden verstaan, ja wat meer is, het onderstelt die bekend, hetgeen kan blijken uit art. 5 lid 1: „Behalve de lasten der „exploitatie, welke tot den aard van elk bedrijf behooren, worden daartoe onder meer gerekend a“ enz., en lid 2: „Behalve de baten der exploitatie, welke tot den „aard van elk bedrijf behooren, worden daartoe onder „meer gerekend a“ enz., en dan volgt eene opsomming van lasten resp. baten, welke bepaaldelijk op de bedrijfsbegrooting moeten worden gebracht. Overigens laat het ontwerp aan de practijk over, welke baten en lasten in elke bedrijfsbegrooting zullen worden opgenomen. De onderscheidene begrotingen voor de bedrijven, waarop de wet van toepassing zal worden verklaard, zullen daaromtrent meer licht moeten geven. Intusschen kan wel als vaststaand worden aangenomen, dat onder de werking van de nieuwe wet, juist door de vervanging van de kasbegrooting door de begrooting van baten en lasten, de noodzakelijkheid om naast de bedrijfsboekhouding nog eene begrotingsboekhouding te voeren, zal komen te vervallen. Het beheer der bedrijven zal zijn grondslag vinden in de bedrijfsbegrooting, waarbij de bedrijfsboekhouding zich volkomen zal kunnen aansluiten.

De vraag rijst echter op welke takken van dienst de nieuwe wet, als ze eenmaal tot stand gekomen is, zal worden toegepast. In de Memorie van Toelichting zegt de minister, dat de wet de mogelijkheid zal scheppen voor een grooter aantal takken van 's Rijks dienst te komen tot een juist inzicht in de werkelijke kosten en tot een zuiverder verdeling van lasten. Zijn Excellentie vermeldt er echter niet bij, welke takken van dienst hij op het oog heeft boven en behalve de thans reeds bestaande staatsbedrijven. Men mag aannemen, dat deze in de allereerste plaats voor de toepassing van het betere stelsel in aanmerking komen, want er is niets, dat er op wijst, dat men ze niet van deze verbetering zou laten profiteren. Dit laatste toch zou, aangezien de wet van 1912 vervalt, betekenen dat men terugkeerde tot den toestand, welke vóór de schepping der Bedrijvenwet bestond, doch dat zal wel niemand willen. Wie voorts geen vreemdeling is in wat op dit gebied is voorgevallen, weet, dat *het* bedrijf, dat eigenlijk naar zijn aard het meest in aanmerking kwam om afzonderlijk beheerd te worden, het Staatsmijnbedrijf, juist niet onder de werking van de wet is gebracht, omdat daaruit te veel bezwaren voor het bedrijf zouden zijn voortgevloeid. Verwacht mag derhalve worden, dat bij het scheppen van eene nieuwe regeling met deze bezwaren rekening zal zijn gehouden, om hare toepassing zoo ruim mogelijk te maken, maar omtrent andere takken van staatsdienst, waartoe de wet zal worden uitgebreid, ontbreken vrijwel alle aanwijzingen. Zelfs eene algemeene omschrijving of aanduiding van het begrip „Staatsbedrijf“ ontbreekt en in dit opzicht gelijkt het ontwerp op de wet van 1912, die zich eveneens van het geven van eene omschrijving van dat begrip heeft onthouden.

Volgens art. 1 van die wet worden „de takken van „Staatsdienst, welke in den zin dezer wet als Staatsbedrijven zijn te beschouwen, bij de wet aangewezen.“

Dit is gebeurd ten aanzien van:

het Staatsbedrijf der Artillerie-inrichtingen (wet 31 Oct. 1912, St.bl. No. 330);

het Staatsmuntbedrijf (wet 31 Oct. 1912, St.bl. No. 331);

het Staatsbedrijf van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie (wet 31 Dec. 1913 St.bl. No. 464);

het Staatsvisshavenbedrijf (wet 22 Juni 1914, St.bl. No. 266);

het Staatsbedrijf der Alg. Landsdrukkerij (wet 21 Dec. 1914, St.bl. No. 579);

het Staatsboschbeheer (wet 19 Maart 1921, St.bl. No. 619).

De inrichting van het Staatsboschbeheer als Staatsbedrijf heeft slechts gegolden voor de jaren 1922 t.m. 1925. Bij de wet van 23 Juni 1925 (St.bl. No. 237) werd de aanwijzing als staatsbedrijf weder ongedaan gemaakt. Voorts zijn nog ontwerpen ingediend tot toepassing van de Bedrijvenwet 1912 op het Loodswezen, de bebakening, betonning en verlichting (Gedrukte Stukken 1921—1922, No. 377), en op den Rijksgebouwendienst (Gedrukte Stukken 1922—1923, No. 470), welke ontwerpen het echter niet tot het Staatsblad hebben kunnen brengen.

Uit de schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling met de Staten-Generaal over de wet van 1912 kan eenigermate worden afgeleid, aan welk soort van diensten en bedrijven door de Regeering voor de toepassing der wet werd gedacht. Men treft daarin omschrijvingen aan als:

takken van staatsdienst, welke groote overeenkomst hebben met bedrijven;

werkelijke bedrijven, die het karakter van handels- of nijverheidsondernemingen dragen;

takken van openbaren dienst, die eenige gelijkenis hebben met ondernemingen, doch daarom nog geen commercieele ondernemingen of bedrijven zijn;

nijverheidsondernemingen van den Staat, die geheel het karakter hebben van gewone particuliere ondernemingen, die los van den algemeenen staatsdienst staan.

Eene meer omslindende omschrijving is eerst verkregen bij de behandeling der eerste wetsontwerpen tot toepassing van de wet van 1912 op bepaalde diensten, nl. voor de Artillerie-inrichtingen en 's Rijks Munt.

Op een vraag van de Eerste Kamer, welk kenmerk het Staatsbedrijf naar het oordeel der Regeering van een gewonen tak van dienst onderscheidt, antwoordde de Regeering: „Bij de indiening van het wetsontwerp „tot regeling van de begrooting der Staatsbedrijven is „de bedoeling geweest, die wet van toepassing te doen „zijn op die takken van Staatsdienst, bij welke er een „nauw verband tusschen de ontvangsten en de uitgaven is en bij welke het wenschelijk is, zeer nauwkeurig de werkelijke kosten te kennen, hetzij omdat „voor de koloniën, andere takken van Staatsdienst of „particulieren wordt gewerkt, hetzij omdat het noodig is, zich rekenschap te geven, of en hoeveel duurdig „der of goedkoper de betrokken diensten uitkomen, „wanneer zij door den Staat aan zichzelf, dan wanneer „zij door een particulier aan den Staat worden bezwezen. Afscheiding uit de algemeene begrooting van „de kosten van takken van Staatsdienst, bij welke een „nauw verband tusschen inkomsten en uitgaven bestaat, m.a.w., waarbij een toeneming of inkrimping „der uitgaven in het licht behoort te worden beoordeeld van de daarmee gepaard gaande toeneming of „afnemering van de inkomsten, is zowel in het belang „van die takken van Staatsdienst zelf als van het verkrijgen van een behoorlijk overzicht van de algemeene financiën.

„Het woord „bedrijf” in de Bedrijvenwet gebezigd, „duidt niet op de bedoeling om de wet alleen van toepassing te doen zijn op takken van Staatsdienst, — „gesteld deze waren er — welke geldelijk voordeel beoogen, doch op de bedoeling, om de boekhouding en „administratie — zoo mogelijk ook de gestie — te doen „voeren gelijk dat bij particuliere bedrijven gebruikelijk is.”

In het bovenstaande antwoord zijn eenige zinsneden cursief gedrukt, die de kern van de zaak bloot legden. Het was voor de Regeering niet de vraag, of zij te doen had met takken van dienst, die het karakter hadden van particuliere handels- of nijverheidsondernemingen, of die gericht waren op het behalen van winst, zij had alleen op het oog de diensten, bij welke verband was tusschen ontvangsten en uitgaven en de stijging of daling der uitgaven ook moest worden beoordeeld in het licht van de daarbij intredende stijging of daling der inkomsten, en waarbij het tevens van groot belang was de werkelijke kosten te kennen.

„Het algemeen beginsel van de wet van 1912, dat de takken van Staatsdienst welke in den zin der wet als Staatsbedrijven zijn te beschouwen, bij de wet worden aangewezen, is sedert vastgelegd in art. 88 van de nieuwe comptabiliteitswet (Staatsblad 1927 No. 259), in verband waarmede in art. 1 van de nieuwe Bedrijvenwet bepaald wordt: „Deze wet verstaat .1o. onder „bedrijven” de takken van Rijksdienst, welke krachtens artikel 88, derde lid der Comptabiliteitswet „(St.bl. 1927 No. 259) voor een afzonderlijk beheer „worden aangewezen.” Het wetsontwerp zelf brengt ook nog eene wijziging van genoemd art. 88. Komt deze tot stand, dan wordt het stelsel van dat artikel:

1o. bepaalde takken van dienst kunnen anders worden beheerd dan volgens de algemeene regels;

2o. de wet stelt algemeene regels voor dat afwijkende beheer;

3o. eene speciale wet wijst telkens een tak van dienst aan, waarover dat afwijkende beheer zal gelden. In die speciale wet zullen zoo noodig aanvullingen of afwijkingen van de onder 2o. bedoelde algemeene wet worden opgenomen.

De onder 2o. bedoelde wet is dan de nieuwe Bedrijvenwet, de onder 3o. bedoelde speciale wetten zullen later dienen tot het successievelijk in toepassing brengen van die algemeene Bedrijvenwet. We hebben hier dus wederom, evenals bij de wet van 1912, dat een wet tot stand komt en in werking treedt en nochtans nergens toepassing vindt, voordat eene nadere wet bepaalt, waar zij effect zal sorteren.

Aangezien de algemeene wet toelaat dat in de speciale aanwijzingswetten afwijkingen van de algemeene regels kunnen worden opgenomen, is de gelegenheid geschapen, om met de eigenaardigheden van elk bedrijf voldoende rekening te houden, waardoor toepassing o.a. op het Staatsmijnbedrijf wel niet zal uitblijven.

De nieuwe wet geeft voorts nieuwe omschrijvingen van hetgeen onder „kapitaal” en onder „bezittingen” van een bedrijf moet worden verstaan. Onder „bezittingen” worden begrepen, evenals onder de oude wet „de Rijkseigendommen in gebruik bij het bedrijf”, echter met deze beperking „dat dit alleen geldt voor „die zaken, voor welke verkrijging gelden uit de „schatkist verstrekt zijn”. Het totaal van de aldus beschikbaar gestelde gelden vormt, in het algemeen gesproken, het kapitaal.

J. C. DE BRUYN.

(Wordt vervolgd).

HET VERSLAG DER VERZEKERINGSKAMER OVER HET JAAR 1926.

Nog in het jaar 1927, dus met prijszwaardigen spoed, is dit lijvige boekdeel — met de bijlagen 108 pagina's — in handen van de belanghebbenden geweest. De eind-indruk, dien de lezing achterlaat, is wel deze: voor het levensverzekeringsbedrijf was het jaar 1926 andermaal een jaar, niet alléén van gestadige ontwikkeling, maar ook van verder voortgaande financiële versterking.

Zonder het z.g. spaarkasbedrijf is het totale verzekerde bedrag in 1926 toegenomen van 2,600 milliard tot 2,746 milliard, dus met een kleine 150 miljoen. Dit cijfer is echter voor circa 20 miljoen geflatteerd door verbetering van de statistische cijfers; als netto toename resulteert dus rond 130 miljoen, een inderdaad respectabel cijfer.

= Nog beter dan door het uiteraard weinig homogene

cijfer van het verzekerd bedrag wordt de groei van het bedrijf geteekend door de premie-ontvangst, die van 76,7 miljoen tot 81 miljoen steeg. Daarnaast staat in 1926 nog een ontvangst van 6,5 miljoen koopsommen, dat zijn overwegend koopsommen voor lijfrenten. Dit is een voor ons land bescheiden bedrag. De lijfrente-portefeuille der Nederlandsche maatschappijen groeit de laatste jaren niet belangrijk; aan lijfrenten werd in 1926 8,5 miljoen uitgekeerd tegen rond 8 miljoen in de beide jaren daarvoor. Wat nieuw gesloten wordt, is echter in het algemeen maar betrekkelijk weinig meer dan anderzijds door overlijden vervalt. Het Nederlandsche volk voelt er nog altijd meer voor om het verworven bezit zelf te beheeren en slechts den interest te verteren, dan dat men door het koopen van een lijfrente ook het kapitaal vertereert. Onder voorwaarde, dat dit zelfbeheeren ook goed en veilig geschiedt, is dit uit een algemeen economisch oogpunt een te waardeeren verschijnsel.

Maar geschiedt het zelfbeheeren van het bezit, vooral ook van den kleinen bezitter, wel altijd goed en veilig? Alwie daarvan door den aard van zijn functie meer weet, zal hier tegenover eenigszins sceptisch staan. Er is geen kunst waarvan in het algemeen de moeilijkheden meer onderschat worden dan de kunst van beleggen. Ook uit het verslag van de Verzekeringskamer blijkt nauwelijks hoe de richtige belegging een der meest de aandacht eischende problemen der verzekeringsmaatschappijen is. Wel kan men de resultaten der beleggingspolitiek lezen. Het belegde vermogen, in zeer ronde cijfers 600 miljoen, is relatief als volgt verdeeld over de diverse rubrieken:

	1924	1925	1926
Hypotheken.....	41,80 %	41,00 %	41,45 %
Effecten	30,40 „	31,50 „	30,90 „
Leeningen op schuldbekentenissen	9,50 „	10,70 „	12,10 „
Polisbeleggingen.....	7,90 „	7,50 „	7,10 „
Vaste goederen	7,48 „	6,49 „	5,95 „
Overige beleggingen	2,92 „	2,81 „	2,50 „
	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Belangrijke verschuivingen vonden andermaal niet plaats. De leeningen op schuldbekentenissen aan gemeenten, waterschappen, e.d., of gegarandeerd door deze lichamen, bleven in betekenis toenemen. Het bezit aan vaste goederen daalde andermaal relatief, absoluut bleef het, niettegenstaande de belangrijke afschrijvingen daarop in 1926, ongeveer constant: 34,9 miljoen in 1926 tegen 34,7 miljoen in 1925. Dat het bedrag der beleeningen op de polissen wederom afnam, is uit algemeen economisch oogpunt niet anders dan een verblijvend verschijnsel te noemen.

De betekenis van het levensverzekeringsbedrijf wordt op andere wijze nog gedemonstreerd door het cijfer der uitkeeringen. Inclusief de lijfrenten en de afkopen bedroegen deze in 1926 f 42,8 miljoen.

Aan-onkosten werd in 1926 uitgegeven 21,4 miljoen. Dit lijkt op het eerste gezicht een hoog cijfer, maar hierdoor moet dan ook bekostigd worden het incasseeren van ruim 80 miljoen aan premiën, wat bij de in dat bedrag begrepen premiën der volksverzekering met haar wekelijksche ophaaldiensten altijd een kostbare geschiedenis zal zijn en blijven. Verder zijn hiermede bekostigd het op peil houden en de uitbreiding der portefeuille met rond 130 miljoen, dat is totaal een nieuwe productie van rond 300 miljoen. De organisatie van het levensverzekeringsbedrijf brengt mede, dat de kosten van de nieuwe productie, o.a. de provisie, bij het tot stand komen der verzekering onmiddellijk geheel betaald worden. De onkosten zijn dus voor een zeer groot deel als het ware *voortuitbetaalde* kosten. Aldus beschouwd zijn de diensten, die het bedrijf aan de samenleving bewijst, zeker niet duur betaald. Vergelijking met het buitenland valt in dit opzicht dan ook bijna altijd ten voordeele van het Nederlandsche bedrijf uit.

Dat het Nederlandsche bedrijf zuinig beheerd wordt, blijkt ook als men de winsten in het oog vat en de

verdeling daarvan. Het totale winstcijfer was in 1926 ruim 14 miljoen, dat is circa 2 miljoen minder dan in 1925. Van invloed is hier de dalende rentestandaard, die niet zal nalaten ook in volgende jaren zijn invloed te blijven doen gelden.

Van de 14 miljoen winst is allereerst rond 1½ miljoen als winstaandeel aan de verzekerden terug gevloeid. Niet minder dan rond 10 miljoen is in het bedrijf gebleven in den vorm van afschrijvingen, versterking van reserves of overboeking op nieuwe rekening. Aan dividend op het rond 30 miljoen groote aandeelenkapitaal, waarvan rond 10 miljoen gestort is, is maar 1,3 miljoen uitgekeerd, in doorsnee dus 13 pCt. over de storting. Dit is zeker uiterst matig en bewijst, dat het bedrijf vóór alles op inwendige versterking bedacht is.

Bovengenoemde cijfers betreffen alléén het eigenlijke levens- en volksverzekeringsbedrijf. Onder het toezicht van de Verzekeringskamer valt mede het z.g. spaarkasbedrijf. De beleggingen der spaarkassen waren einde 1926 ruim 40 miljoen. Dat is dus nog altijd een omvangrijk bedrijf, al is dit dan ook veel kleiner dan het eigenlijke levensverzekeringsbedrijf zelf. Desalniettemin blijkt uit het verslag van de Verzekeringskamer, dat het spaarkasbedrijf op een relatief groot deel van den tijd en den arbeid van de Kamer beslag heeft gelegd. Inmiddels schrijft hier de consolidatie voort, al gaat dat dan ook niet zonder slachtoffers. In 1926 werd wederom een spaarkas, de N.V. Spaarhuis, door de Verzekeringskamer geliquideerd; in 1927 volgde nog de Nederlandsche Spaarverzekering voor Katholieken. De zwakste ondernemingen op dit gebied worden aldus succesvoller opgeruimd. Nog altijd echter is het niet geheel al mogelijk om te voorzien wat de toekomst van dit bedrijf zal zijn. Het is reeds meer gezegd: naast spaarbanken en levensverzekering-maatschappijen bestaat economisch gesproken aan een spaarkasbedrijf geen behoefte. Voor een groot aantal van deze lichamen is dus op het beperkte bedrijfsgebied, dat Nederland biedt, geen plaats. Dat neemt echter niet weg, dat voor een beperkt aantal dezer instellingen, mits onder prima leiding, wel een loonend bedrijf te creëren is. Veel hangt er daarbij vanaf, welke eindresultaten ten slotte door het sparen bij de spaarkassen bereikt zullen worden. Deze eindresultaten worden echter weer voor een niet gering deel beïnvloed door wat deze ondernemingen voor hun kosten in rekening moeten brengen. Dat de Verzekeringskamer ook in dit opzicht waakzaam is en thans kan verklaren, dat de vroeger blijkbaar wel voorkomende zeer hoge kosten, waardoor niet minder dan 3 tot 4½ jaar premie voor den spaarder geheel verloren ging, nu tot het verleden behooren, kan dit bedrijf slechts ten goede komen.

Het verloop van zaken bij het spaarkasbedrijf is echter in zooverre verheugend, dat hieruit blijkt, dat de bevoegdheden, die de Wet aan de Verzekeringskamer geeft, inderdaad zóó groot zijn, en dat de Kamer deze bevoegdheden ook zóó weet te hanteeren, dat de Kamer in een bedrijf, waar zeer positieve misbruiken en misstanden bestonden, deze in vrij korten tijd weet op te ruimen en te beperken.

Van misstanden en misbruiken in het levensverzekeringsbedrijf zelf zal momenteel weinig of geen sprake zijn. Misbruiken, die in de onderste regionen bij enkele volksverzekeringsinstellingen bestonden, door het koppelen van een onereus voorschotbedrijf aan het levensverzekeringsbedrijf, zijn onder invloed van de Kamer eveneens zóó beperkt, dat dit practisch tot het verleden behoort. Thans heeft de Kamer ook den strijd aangebonden tegen een ander soort misbruik, dat in den buitendienst van de volksverzekering nog altijd bestaat, dat is het z.g. „uitspannen." Daaronder verstaat men het overreden van de verzekerde gezinnen om hun polissen bij de eene onderneming in den steek te laten en een nieuwe — maar

dan, natuurlijk altijd wat duurder — polis bij een andere onderneming te sluiten. De middelen daartoe door de agenten en boden aangewend, zijn meestal verre van fraai; laster en verdachtmaking spelen hierbij een groote rol. Het zijn ten slotte de verzekeren, die de lasten moeten dragen en daar het hier verzekeren betreft van de geringste draagkracht, is dit euvel niet sterk genoeg te veroordeelen.

De volksverzekering-maatschappijen zelf bestrijden dit euvel in het algemeen waar zij maar kunnen. Maar zoolang het publiek zelf zich zoo gemakkelijk laat uitspannen, kan deze bestrijding nooit geheel afdoende zijn. Het is daarom een goed ding, dat de Verzekeringskamer in haar verslag op dit nog altijd woekerende misbruik publiekelijk de aandacht vestigt. Het zal er toe bijdragen, dat de volksverzekering-maatschappijen in dit opzicht van het publiek zelf meer medewerking krijgen. Voor sociale werkers, die gelegenheid hebben de oogen van het volk voor deze dingen te openen, ligt hier een dankbare taak.

Alles te zamen genomen blijkt opnieuw, dat de Verzekeringskamer nuttigen arbeid verrichten kan en ook inderdaad verricht. Het levensverzekering-bedrijf is thans een in overwegende hoofdzaak uitermate gezond en vitaal bedrijf, dat zijn steeds meer onmisbare sociale en economische functie op uitnemende wijze vervult. Geruggesteund door een met blijkbaar voldoende gezag bekleede Verzekeringskamer, is de waarschijnlijkheid, dat dit in lengte van dagen zoo blijven zal, grooter dan ooit.

Dr. A. O. HOLWERDA.

DE ONTWIKKELING VAN HET GROOTBEDRIJF IN NEDERLAND.

Met verwondering las ik in E.-S. B. van 14 dezer het artikel van den heer Ratté, waarin deze aan de hand van de door de R.V.B. gepubliceerde Statistiek der ondernemingen, concludeert, dat in ons bedrijfsleven in de laatste jaren het grootbedrijf aan betekenis is gaan verliezen.

Verwondering, omdat deze conclusie onder geen omstandigheden uit de genoemde statistiek kan en mag worden getrokken. Zeker de statistiek loopt in 1925, vergeleken met 1921, in verhouding over meer tot het kleinbedrijf behorende ondernemingen, doch, ik zou haast zeggen, ontelbare malen is in de publicatie naar voren gebracht, dat dit in de eerste plaats het gevolg is van de uitbreiding der Ongevallenwet in 1921, toen een groot aantal kleine ondernemingen onder de wet werden gebracht, terwijl alle grootbedrijven er reeds onder vielen. Uit de specificatie, die heer Ratté zelf op pag. 230 maakt, blijkt trouwens reeds duidelijk, dat deze uitbreiding feitelijk slechts betekenis had voor 4 bedrijfstypen en dat slechts in deze 4 bedrijfstypen het kleinbedrijf sinds 1921 sterk toenam. We laten hieronder deze 4 bedrijfstypen met de cijfers van 1921 en 1925 nog volgen:

Bedrijfstypen	Aantal ondernemingen		Aantal type-werklieden		Aant. werkl. beh. tot kleinbedrijf	
	1921	1925	1921	1925	1921	1925
Bouwbedrijven	29.879	36.070	159.749	149.398	18,8	26,3
Kleeding en reiniging ..	1.660	7.265	36.937	37.382	2,5	14,0
Voedings- en genotm. . .	16.084	26.134	161.091	152.972	15,8	23,0
Handel- en verkeersw. . .	25.632	65.927	263.374	405.094	8,5	18,9
Tot. van deze 4 groepen . .	73.255	135.396	621.151	744.846	—	—
Totaal van alle groepen . .	108.196	169.166	974.499	1.182.671	10,9	16,4

Het aantal ondernemingen nam dus in totaal van 1921 tot 1925 toe met 60.970, in de 4 hier genoemde groepen echter met 62.141; het aantal type werkl. in totaal met 208.172; in de 4 genoemde groepen met 123.695. Behoeft men nog duidelijker bewijs, dat de toeneming van het kleinbedrijf geheel voor rekening komt van de uitbreiding, die de wet in deze bedrijfstypen aan de verzekeringsplicht gaf.

Dat het grootbedrijf in de andere bedrijfstypen, die weinig met de uitbreiding der wet te maken gehad hebben, zich, in tegenstelling met wat de heer Ratté concludeert, juist heeft ontwikkeld in de laatste

jaren blijkt wel uit de volgende cijfers:

	Aantal type-werklieden, behorende tot het grootbedrijf in % totaal		
	1913	1921	1925
Aardewerk, glas, kalk	67,4	69,4	70,7
Diamant en edelgesteenten	29,5	55,6	61,1
Boek- en steendrukkerijen	48,6	50,5	53,1
Chemische nijverheid	50,7	62,4	71,7
Hout, kurk, stroo	36,8	35,7	38,1
Leder en wasdoek	41,0	40,7	49,5
Oer, steenkolen, turf	79,8	87,2	91,4
Bewerking van metalen	44,6	46,7	53,5
Stoom- en andere werktuigen ..	72,1	72,6	73,2
Scheepsbouw, rijtuigen	77,4	83,7	77,9
Papier, enz.	60,9	66,8	70,4
Textielnijverheid	90,5	89,1	91,2
Vervaardiging gas en electriciteit	76,0	84,8	76,2

Sinds 1913 dus, afgescheiden van de 4 genoemde bedrijfstypen, in alle andere groepen een stijging van het pct. werkl. in het grootbedrijf werkzaam was. De daling in de scheeps- en rijtuigbouw sinds 1921 komt door het groote aantal wagenmakerijtjes, die in 1921 onder wet kwamen, de daling in de gas- en electriciteitsbedrijven sinds 1921 waarschijnlijk door de oprichting van een aantal gas- en electriciteitsfabriekjes in kleinere plaatsen. Maar het blijkt wel duidelijk, dat de conclusie van den heer Ratté, als zou er een dalende tendens naar grootbedrijf zijn, in het algemeen geen steun vindt in de cijfers.

Afgescheiden daarvan zegt de grafiek in het artikel van den heer Ratté (nog daargelaten, dat ze statistisch fout is, omdat ze zonder meer 1903 naast 1913 zet en dan met dezelfde tusschenruimte telkens een jaar verspringt tot 1921 om dan verder weer ineens op 1925 te springen), niets omtrent de ontwikkeling van het grootbedrijf, omdat het gemiddeld aantal type werkl. per onderneming bij een indeeling in de drie groepen, daarvoor nooit een maatstaf kan zijn. Dit blijkt het beste uit de vermindering van het gemiddeld aantal type werkl. in de ondernemingen van 1000 en meer werkl. Immers deze vermindering is slechts het gevolg van het feit, dat, sinds 1921, verschillende ondernemingen door uitbreiding juist boven de 1000 arbeiders kwamen, daardoor in de groep 1000 en meer vielen en dus het gemiddelde per onderneming, dat ongeveer 3000 was, naar beneden trokken. Maar dit beteekent niet, dat het grootbedrijf in ontwikkeling terugliep. Integendeel. Een en ander wordt duidelijk aangetoond door het feit, dat, terwijl in 1921 in de groep ondernemingen met 1000 en meer werkl. 71 ondernemingen waren met 207.964 type werkl., dit aantal in 1925 gestegen was tot 90 met 226.147 type werkl. Een vermeerdering van niet minder dan 19 ondernemingen, die juist over de grens van 1000 kwamen.

Er zou aan de hand van het verslag nog op tal van andere wijzen zijn aan te toonen, dat de conclusies van den heer Ratté onjuist zijn. Ik meen hierboven echter voldoende bewijzen daarvoor geleverd te hebben.

Ten slotte moet mij nog een enkele opmerking van het hart. Het feit, dat de heer Ratté in zijn artikel onjuiste inzichten suggereert over de structuur van ons bedrijfsleven, is vooral daarom zoo jammer, omdat zij, die steeds willen beweren, dat men met statistieken nu eenmaal alles bewijzen kan, schijnbaar weer op een nieuw voorbeeld daarvan kunnen wijzen. Maar het is niet zoo. Als men zijn oogen maar wil gebruiken. De schuld ligt bij den heer Ratté en niet bij de Statistiek als zoodanig. Nog minder ligt de schuld bij de samenstellers van deze Statistiek der ondernemingen, die niets dan lof verdienen voor de wijze, waarop zij steeds hebben gewezen op de voorzichtigheid, die men bij een beschouwing der cijfers in acht moet nemen.

Ir. B. BÖLGER.

Haarlem, 14-3-1928.

EEN DALENDE TENDENS VOOR HET GROOTBEDRIJF?

Alleen in een land zonder bedrijfsstatistiek zijn vergissingen mogelijk als de heer J. Ratté begaat door het publiceeren van zijn artikel onder bovenstaanden titel in de E.S.B. van heden. Bevreemden doet het, dat de schrijver, die blijk geeft te beseffen, dat de statistieken van ondernemingen en arbeiders vallende onder de Ongevallenwet in 1921 en in 1925 absoluut niet vergelijkbaar zijn, toch vergelijkingen maakt en publiceert en zelfs kromme lijnen teekent, die de „tendens” doen zien.

Enkele door den heer R. zelf weergegeven cijfers zijn voldoende om te doen zien, dat al zijn percentage-berekeningen nooit tot eenige gevolgtrekking, zelfs niet vragenderwijs, hadden mogen leiden en die percentages van 1921 en 1925 nooit in één kromme lijn hadden mogen zijn samengevoegd. De oude lijn eindigt in 1921; daarna zijn andere grootheden geteld en begint een nieuwe lijn met een andere beteekenis.

De in 1921 in de Ongevallenwet aangebrachte wijzigingen hebben o.a. ten gevolge gehad, dat tienduizenden miniatuurondernemingen in handel en verkeerswezen en in de groep voedings- en genotmiddelen in die wet en dus in de statistiek zijn opgenomen.

De toeneming van het totaal aantal type werklieden van 974.499 in 1921 tot 1.182.671 in 1925, dat is met 208.272 komt voor 179.601 voor rekening van de genoemde groepen. In welke mate daarin het dwergbedrijf overheerscht, blijkt uit het feit, dat het aantal ondernemingen daarin toenam met 49.745. In totaal had een toeneming plaats van 108.196 tot 169.166 dus met 60.970.¹⁾

Duidelijk is dus, dat de samenstelling van het verzekerde bedrijf totaal veranderde, aangezien er (in ronde cijfers) bij de 110.000 ondernemingen met in 1921 gemiddeld 9 arbeiders, gevoegd werden 60.000 tevoren niet-verzekeringsplichtige, doch niettemin bestaande ondernemingen met gemiddeld 3½ arbeider, waardoor het gemiddelde voor alle ondernemingen tot 7 daalde.

Verdere commentaar hierop is overbodig, maar ik wil er toch meteen op wijzen, dat een crisisjaar als 1921, hoe belangwekkend de cijfers van zoo'n jaar ook zijn, niet gebruikt mag worden als aanwijzing voor een „tendens”. Ik stip slechts aan, dat in 1921 de diamantindustrie 1437 type-werklieden opleverde tegen 5330 in 1925, terwijl daarentegen de scheepsbouw c.a. een daling vertoont van 39.977 op 31.582.

Moge in de toekomst een volledige bedrijfsstatistiek helpen voorkomen, dat de begeerigen naar kennis van ons bedrijfsleven mistasten in den mist, die nog altijd dat bedrijfsleven omgeeft.

C. J. P. ZAALBERG.

Den Haag, 14—3—'28.

* * *

Naschrift. Het schijnt, dat de heer Zaalberg, maar vooral de heer Bölger, mijn beschouwingen in het vorig nummer wat vluchtig hebben gelezen en al te voorbarig hun critiek hebben opgeschreven.

Ik moge eraan herinneren, dat ik zeer nadrukkelijk op de beteekenis van de wetswijziging heb gewezen, maar dat ik daarna heb betoogd met de cijfers, dat de uitbreiding voornamelijk in een enkele groep voorkomt, dat het karakter van deze groep echter niet zoo veranderd is, dat daarvan overheerschende invloed uit kan gaan en dus een vergelijking geenszins verwerpelijk is. Deze argumentatie schijnt in het bijzonder den heer Bölger te zijn ontgaan.

Ook wanneer de heer Zaalberg wijst op het *crisisjaar* 1921 is dat geen weerlegging van mijn conclusie, doch veeleer een verklaring.

Over de door beide schrijvers aangevoerde be-

¹⁾ In dit verband kan ook de groep kleeding en reiniging als voorbeeld dienen waarin het aantal ondernemingen toenam van 1660 tot 7265, het aantal type-werklieden van 38.334 tot 55.636. De toegevoegde ondernemingen hadden dus gemiddeld 3 arbeiders, de in 1921 getelde daarentegen 23.

zwaren kan intusschen eerst een definitief oordeel worden gevormd, wanneer de cijfers over 1922 tot '24 hen komen steunen; zoolang dit niet het geval is, kan mijn redeneering niet als aangetast worden beschouwd.

Wie overigens nog eens studie maakt van de volgende tabel (thans goed gereproduceerd met de decimaalteekens op de juiste plaats) ziet, vooral wanneer hij de gemiddelden van 1917 en 1921, die wel onder alle omstandigheden vergelijkbaar zijn, naast elkander zet, toch wel, dat de door mij gesignaleerde tendens niet in mijn verbeelding bestaat.

Gemiddeld aantal type-werklieden per onderneming.

	minder dan 5	5/9	10-49	50/99	200/499	500/999	1000 en meer	klein-bedrijf	middel-bedrijf 5-49	groot-bedrijf	geheele industr.
1903	1,42	5,09	15,01	69	245	563	2985	1,42	9,4	140	6,82
1913	1,30	5,61	17,95	84	298	645	2773	1,30	11,09	194	7,50
1914	1,17	5,85	18,82	87	298	652	2957	1,17	11,65	209	6,74
1915	1,16	5,65	18,24	86	292	631	2870	1,16	11,35	202	6,96
1916	1,20	5,74	18,39	86	289	635	2959	1,20	11,54	203	7,50
1917	1,21	5,79	18,65	84	294	627	3134	1,21	11,74	200	7,63
1918	1,13	5,74	18,47	83	294	599	3058	1,13	11,89	188	7,41
1919	1,20	5,61	18,14	83	293	632	3052	1,20	11,59	197	8,16
1920	1,24	5,77	18,72	87	291	664	2981	1,24	11,96	218	9,37
1921	1,28	5,76	18,59	86	297	648	2929	1,28	11,82	212	9,03
1925	1,43	6,04	18,72	89	294	613	2513	1,43	11,32	214	7,60

De heer Bölger vergist zich voorts met zijne aanmerkingen ten aanzien van het gemiddelde aantal type-werklieden. Dat de krommen niet op twee plaatsen gebroken zijn (1903/13 en 1921/25) heeft voor ons doel geen beteekenis, maar opmerkelijker is zijn vergissing ten aanzien der ondernemingen met meer dan 1000 type-werklieden. De heer Bölger meent, dat de toeneming met 19 ondernemingen in deze groep een doorslaand bewijs is van den groei dezer ondernemingen. Laat ons dat eens narekenen!

Deze groep groeit van 71 ondernemingen met 207.964 type-werklieden tot 90 ondernemingen met 226.147 type-werklieden.

Wanneer wij aannemen, dat de 19 „nieuwe ondernemingen” precies het minimum van 1000 type-werklieden telden, dan had de groep moeten groeien minstens tot 207.964 plus 19.000 is 226.964 type-arbeiders!

Dan was er nog bij de 71 ondernemingen absolute stilstand geweest.

In stede daarvan een teruggang met 817 type-werklieden.

In werkelijkheid moet dus de teruggang der „oude” 71 ondernemingen niet onaanzienlijk zijn geweest. Het „bewijs” van den heer Bölger is hier dus al geheel ontoereikend.

De heer B. veroorlooft zich ten slotte de statistiek in bescherming te nemen. Een volkomen overbodig gebaar. Als argument ter disqualificatie mijner beschouwingen is zulks waardeloos, en de statistiek zelve kan beter op andere wijze worden gediend.

Ten slotte: de heer Zaalberg heeft mij als verdwaald in den mist gesignaleerd. De critiek op mijn bestek en mijn peilingen (om de nautische terminologie, welke de heer Z. zoo zwaarig hanteert, over te nemen) is echter niet bijster gedegen gebleken; van koers behoef ik dus niet te veranderen. Misschien echter ontsteekt de heer Z. in het volgend „Centraal verslag” wel zoo'n statistisch vuurtorenlicht, dat de kaart van het bedrijfsleven mijn „vergissing” registreert. Tot zoolang kunnen wij wel wachten.

J. RATTÉ.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Februari 1928, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van Februari 1927.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 37.432.200 op tegen f 37.700.700 in Februari 1927 en vertoonden mitsdien een achteruitgang van f 268.500. De totale opbrengst bleef in de afgelopen maand bij de raming een bedrag van f 1.399.200 ten achter. Dit laatste is niet onbedenklijk, indien men in aanmerking neemt, dat eenige wetten tot

stand gekomen of in vergaand stadium van behandeling zijn, waarvan een lagere opbrengst der personeele belasting en der inkomstenbelasting is te verwachten, welke invloed echter zich eerst in de tweede helft van dit jaar zal doen gevoelen. Waar met het oog op de verlaging van de twee genoemde belastingen de betreffende middelenposten respectievelijk f 6.500.000 en f 15.000.000 lager zijn geraamd, beteekent dit, dat de raming voor Februari, om tot een juiste vergelijking te komen, feitelijk met 1/12 van f 21½ miljoen of f 1.791.700 zou moeten worden verhoogd. Hieruit blijkt, dat de opbrengst in Februari 1928 feitelijk f 3.190.900 minder heeft bedragen dan het voor die maand geraamde opbrengstcijfer.

De totaal-opbrengst over de eerste twee maanden van dit jaar bedroeg f 80.941.600, d.i. f 583.200 minder dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Daarentegen werd de raming in genoemde periode met f 3.278.800 overschreden, dank zij den gunstigen loop der middelen in de eerste maand des jaars.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonden de dividend- en tantiëmebelasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de geslacht-, de wijn-, de bier-, de suiker- en de tabakaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de registratierechten en de domeinen een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de zout- en de gedistilleerdaccijns, de belasting op rijwielen, de zegelrechten, de rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking en de loodsgelden. De akten voor de jacht en visscherij, enz. brengen in dezen tijd van het jaar zóó weinig op, dat dit middel gevoelig kan worden verwaarloosd. In het bijzonder trekken de successierechten de aandacht, die niet minder dan f 2.152.400 terugliepen in vergelijking met de opbrengst van Februari 1927.

In tegenstelling met de vorige maand gaf de grondbelasting ditmaal een daling in opbrengst te zien, zij het met het niet zeer belangrijke bedrag van f 3.600. Waar dit middel in de eerste maand van het jaar ruim heeft gevloeid, kon over Januari en Februari te zamen f 239.500 méér worden geboekt dan over dezelfde maanden van 1927. De raming werd in de afgelopen maand bij verre na niet bereikt (nadeelig verschil f 1.059.000), een overigens voor de maand Februari normaal verschijnsel; gerekend over 2 maanden werd de raming evenwel met f 109.500 overtroffen.

Ook de personeele belasting liep ditmaal in opbrengst terug (met f 358.800), wat na de ruime opbrengst van Januari echter verklaarbaar is. Ook de raming werd niet gehaald (f 690.800 minder). Gerekend over de beide eerste maanden leverde het loopende jaar een surplus van f 283.000 boven het voorafgaande, terwijl de raming met f 471.800 werd overschreden. Indien men evenwel bedenkt, dat het voor 1928 geraamde opbrengstcijfer, met het oog op de tot stand gebrachte belastingverlaging, met f 6½ miljoen is verlaagd, terwijl deze belastingverlaging praktisch nog niet gevoeld wordt, dan blijkt, dat de raming in de eerste twee maanden feitelijk niet werd bereikt.

De inkomstenbelasting gaf een decreas van f 249.900, een overigens niet zeer belangrijk bedrag. Daarentegen werd de raming met f 1.446.200 overtroffen. Bij vergelijking van de ontvangsten, uit dit middel voortvloeiende, over de eerste twee maanden van 1927 en 1928 blijkt, dat de opbrengsten als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld:

	Jan. en Feb. 1927	Jan. en Feb. 1928
1924/25....	f 273.200,—	—
1925/26....	" 1.276.400,—	f 178.200,—
1926/27....	" 16.098.200,—	" 1.303.200,—
1927/28....	" —	" 16.274.500,—
Totaal.	f 17.645.800,—	f 17.755.900,—

De vergelijking valt in het voordeel van 1928 uit (vooruitgang f 110.100). Het vermoeden is echter gewettigd, dat de factor der snellere invordering nog niet alle beteekenis heeft verloren. De raming werd in de eerste twee maanden van dit jaar met f 3.589.200 overschreden. Deze vergelijking is echter zeer onzuiver, daar de in voorbereiding zijnde belastingverlaging nog niet werkt, terwijl de betreffende middelenpost met het oog op die verlaging voor 1928 met f 15 miljoen is verlaagd.

De vermogensbelasting gaf, evenals alle andere directe belastingen, een verlaging in opbrengst te zien, zij het met een gering bedrag (f 6.500). Zooals reeds in het overzicht der vorige maand werd opgemerkt, staat deze teruggang vermoedelijk in verband met een kleine vertraging in de aanslagsregeling. Gerekend over twee maanden werd noch de opbrengst van het vorige jaar, noch de raming bereikt; het nadeelig verschil bedroeg onderscheidenlijk f 145.000 en f 81.400. Voor wat dit laatste cijfer betreft moge in herinnering worden gebracht, dat de voor 1928 geraamde inkomsten, dank zij de stijging, die de vermogensbelasting den laatsten tijd vertoonde, f 1.800.000 hooger is gesteld dan voor 1927.

Evenals de vorige maand gaf de dividend- en tantiëmebelasting een stijging in opbrengst te zien (van f 17.300). Gaat men de ontvangsten uit deze bron van inkomst na over de eerste twee maanden, dan blijkt het loopende jaar f 344.100 meer te hebben opgeleverd dan 1927, doch f 1.863.000 minder dan 2/12 der raming. Bij dit laatste vergete men evenwel niet, dat het voor 1928 geraamde opbrengstcijfer f 6 miljoen hooger is gesteld dan dat voor 1927, ten gevolge van de gewijzigde methode van raming. Waar de dividend- en tantiëmebelasting op zeer onregelmatige wijze binnenkomt en de eerste maanden van het jaar doorgaans niet de beste zijn, valt op het oogblik nog niet te voorspellen, of deze optimistische raming door de feiten zal worden gerechtvaardigd.

De invoerrechten stegen met f 612.200, waardoor de ontvangsten over Januari en Februari 1928 f 1.410.300 méér dan die over dezelfde maanden van 1927 beliepen, en f 1.126.700 kwamen boven 2/12 der raming. Vermoedelijk is deze stijging toe te schrijven aan de verhooging der eenheidsprijzen van verschillende buitenlandsche goederen. Evenals de invoerrechten beweegt ook het statistiekrecht zich reeds geruimen tijd in stijgende richting; ditmaal kwam f 49.500 méér binnen dan in de gelijknamige maand van 1927. Gerekend over twee maanden bedroeg de vooruitgang f 92.200, terwijl f 15.500 méér werd ontvangen dan het voor bedoelde maanden geraamde opbrengstcijfer. In deze uitkomsten weerspiegelt zich de opleving van den handel.

De accijnzen maakten over het algemeen een goed figuur. Een uitzondering maakten alleen de zoutaccijns, die met f 26.600 decresseerde en de gedistilleerdaccijns, die f 133.300 minder opleverde dan in Februari 1927. Dit laatste vindt vermoedelijk zijn oorzaak in toenemende fraude, in het bijzonder in Noord-Brabant; daarnaast doen de overige bekende factoren (drankbestrijding e.d.) zich gevoelen. De loop van den gedistilleerdaccijns blijft ook dit jaar bij de verwachting ten achter; in de maanden Januari en Februari kwam f 1.039.800 minder binnen dan waarop gerekend werd. De overige accijnzen gaven een stijging in opbrengst te zien. De geslachtaccijns gaf een surplus van f 85.100 boven Februari 1927, waarin wellicht de invloed van de afgenomen aanvoeren van bevroren buitenlandsch vleesch is te onderkennen. De wijnaccijns bracht f 7.200 méér in de schatkist, waarvoor een bepaalde oorzaak intusschen niet aanwijsbaar is; de opbrengst van dit middel is trouwens in de beide eerste maanden van elk kwartaal van weinig beteekenis. Het bier leverde f 316.900 méér op, waarbij echter dient te worden bedacht, dat de opbrengst van Februari 1927 buitengewoon laag was. De raming werd in de afgelopen maand bij lange

na niet bereikt; het nadeelig verschil bedroeg ruim 2 ton, waaruit geen bepaalde conclusie mag worden getrokken, daar de eerste maanden van het jaar voor dit middel niet de meest gunstige zijn. De suikeraccijns liep ook ditmaal sterk in opbrengst vooruit (met f 826.200), terwijl de raming met f 531.200 werd overtroffen. De handel schijnt zich van voorraden te voorzien met het oog op de restrictieplannen, blijkende uit de overeenkomst van Cuba met producenten van elders, van welke handelsovereenkomst een stijging van prijzen wordt verwacht. In Januari en Februari kwam reeds f 1.222.000 méér binnen dan in dezelfde maanden van het vorige jaar en f 1.479.300 boven 2/12 der raming. De kans is echter groot, dat deze vooruitgang door lagere inkomsten in de volgende maanden weer zal worden teniet gedaan. Eindelijk moge nog worden gewezen op den tabakaccijns, die zich in stijgende lijn bleef bewegen en ditmaal een meerdere ontvangst van f 318.800 gaf te boeken.

De belasting op gouden en zilveren werken gaf f 2.800 boven de inkomst van Februari 1927; de opleving van de goud- en zilverbranche blijkt nog steeds aan te houden. Van de belasting op rijwielen kwam een bedrag van f 29.300, zijnde 10 pCt. van de werkelijke opbrengst, aan de gewone middelen ten goede. De totale opbrengst bedroeg over Januari en Februari f 4.597.400 (het vorige jaar f 5.120.300). Waar de kosten van een rijwielplaatje van f 3,— tot f 2,50 zijn teruggebracht, beteekent dit, dat het aantal verkochte plaatjes dit jaar reeds beduidend hooger is geweest dan in 1927.

De zegelrechten liepen terug met f 249.700, waarvan f 130.700 aan een trager vloeien van de beursbelasting is te wijten. Daarentegen brachten de registratierechten f 653.700 méér op. Gerekend over twee maanden werd de raming bij beide middelen overschreden; het voordeelig verschil bedroeg onderscheidenlijk f 9.300 en f 135.100 en dit, terwijl de opbrengstcijfers voor 1928 resp. f 5.000.000 en f 1.500.000 hooger zijn gesteld.

De successierechten vertoonden opnieuw een daling in opbrengst, ditmaal van niet minder dan f 2.152.400, waaruit blijkt, dat de verlaging van het recht thans krachtig doorwerkt. Over Januari en Februari beliep de teruggang f 3.175.200; in dit tijdvak kon de raming ook niet worden gehaald (nadeelig verschil f 280.400). Bij een belasting, waarvan de baten op zoo onregelmatige wijze binnenkomen, behoeft dit echter niet te bevreemden.

De domeinen gaven f 83.900 méér, de loodsgelden f 7.700 minder te boeken. Wat dit laatste middel betreft moge nog worden opgemerkt, dat de opbrengst over 2 maanden f 40.100 bij de raming ten achter bleef, waarbij intusschen dient te worden bedacht, dat de raming voor 1928 f 1.400.000 hooger is gesteld dan die voor het vorige jaar.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” beliepen in de afgelopen maand f 6.016.200, tegen f 7.829.700 in Februari 1927. Van eerstgenoemd bedrag was ruim f 3.706.000 aan de Verdedigingsbelastingen te danken. In de eerste twee maanden van 1928 kwam in totaal f 13.564.200 binnen (in hetzelfde tijdvak van 1927 f 16.658.900).

Voor het „Wegenfonds” werd in de afgelopen maand f 535.100 geïnd, waarvan f 263.300 op rekening komt van de Rijwielbelasting. De opbrengst over de eerste twee maanden van 1928 bedroeg f 4.704.200.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN OOSTENRIJK EN HONGARIJE IN HET BEGIN VAN 1928.

Dr. R. Kerschagl te Weenen schrijft ons:

Het begin van het nieuwe jaar geeft in Oostenrijk op velerlei gebied een toenemende verbetering te zien. De staatshuishouding heeft zich, hoewel voor December nog slechts voorloopige cijfers aanwezig zijn, zeer gunstig ontwikkeld. De stijging van de inkomsten, is,

procentueel uitgedrukt, bijna 2 maal zoo groot geweest als de stijging van de uitgaven. Een overschot van 120 miljoen Sch. gedurende het loopende begrotingsjaar was in staat om driekwart van de plus minus 200 miljoen Sch. bedragende kapitaalsuitgaven te dekken. Onder de bronnen van inkomsten, die de raming hebben overtroffen, dienen in de eerste plaats de invoerrechten en monopolies genoemd. De raming voor de begroting van het jaar 1928 kon weliswaar niet voor het einde van het oude jaar beëindigd worden, zoodat men zich twee maanden lang met een voorloopige begroting tevreden moest stellen. De voorloopige begroting, die echter spoedig wet zal worden, toont voor de loopende periode een overschot van rond 36 miljoen Sch., dat evenwel gedeeltelijk voor een aflossing van de kapitaalsuitgaven, die totaal 190 miljoen Sch. bedragen, gebruikt moet worden. Om deze kapitaalsuitgaven gedurende een reeks van jaren te kunnen dekken, is Oostenrijk overgegaan tot het uitschrijven van een leening. De toestemming van de controle-commissie van de garantiestaten der Volkenbondslening is reeds verkregen; ook hebben de meeste Staten, die naar aanleiding van de Volkenbondslening hun aanspraken op herstelbetaling gedurende twintig jaar hebben uitgesteld, hun goedkeuring reeds verleend. In verband met deze leening zou ook de vraag van de z.g. „Reliefcredieten” — dat zijn die credieten, welke Oostenrijk in de eerste na-oorlogsjaren tijdens den grooten levensmiddelennoed in natura van eenige Staten ontvangen heeft — besproken worden. In verband met de zeer gunstige ontvangst, die, op het eind van het afgelopen jaar, de leening van \$ 30 miljoen van de stad Weenen, de \$ 5 miljoen leening van Boven-Oostenrijk, de \$ 3 miljoen leening van de Tirolsche waterkrachtfabrieken en een leening van 15 miljoen Schilling van de Donau-Dampfschiffahrtsgesellschaft gevonden heeft, is op een uitgifte van de staatsleening tegen betrekkelijk gunstige voorwaarden nog vóór den zomer te rekenen. Mede beslissend voor de plaatsingsmogelijkheid van deze leening kan ook het feit zijn, dat de verschillende tranches van de vroegere Oostenrijksche Volkenbondslening tegenwoordig overal aanzienlijk boven pari staan en een gunstig netto-rendement waarborgen. Hoewel het nominale bedrag van de nieuw op te nemen leening nog niet vast staat, kan men nu wel reeds zeggen, dat het om een bedrag van ongeveer \$ 100 miljoen zal gaan.

Ook op ander gebied zijn gunstige cijfers te vermelden. De toestand van de industrie is over het geheel iets beter dan het vorige jaar. Enkele handelsverdragen hebben zekere verlichting in vergelijking met het vorige jaar gebracht, de export naar enkele staten is belangrijk toegenomen. De handelsbalans als geheel is echter nog steeds zeer passief. In vergelijking met het vorige jaar toont deze de volgende cijfers:

	Jan./Dec. 1926	Jan./Dec. 1927		
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
in miljoenen Schillings				
Levende dieren.....	272,6	22,4	269,3	31,2
Voedings- en genotm...	777,9	32,5	787,3	35,2
Aardolie	205,2	—	224,9	—
Andere grondstoffen en halffabricaten....	557,6	381,4	655,7	452,6
Eindproducten.....	952,7	1.266,8	1.101,9	1.457,9
Edele met., ook gemunt.	78,6	41,8	102,1	61,7
	2.844,6	1.744,9	3.141,2	2.038,6

Het passief van 1927 bedroeg 1.102,6 miljoen Sch. tegenover 1.099,7 miljoen Sch. het vorige jaar. De invoer is echter, in vergelijking met het vorige jaar, met ongeveer 10,4 pCt., de uitvoer met ongeveer 16,8 pCt. toegenomen.

Tot de uitvoerlanden behoort in de eerste plaats Duitschland, waarheen voor 370 miljoen Sch. uitgevoerd werd; dan volgen op grotere afstanden Tsjecho-Slowakije met 238,3 miljoen Sch., Hongarije met 197,1 miljoen Sch. en Italië met 157,9 miljoen Sch. Onder de invoerlanden neemt Tsjecho-Slowakije de

eerste plaats in met 557,2 miljoen Sch., gevolgd door Duitsland met 522,7 miljoen Sch., Hongarije met 293,4 miljoen Sch. en Polen met 269,3 miljoen Sch.

In het bijzonder is uit deze cijfers de steeds toenemende beteekenis van Duitsland voor Oostenrijk te zien, die daarin tot uitdrukking komt, dat, in vergelijking met het vorige jaar, de uitvoer naar Duitsland met 168 miljoen Sch., de invoer uit Duitsland met 50 miljoen Sch. gestegen is.

Hiertegenover staat, dat enkele posten van de betalingsbalans aanzienlijk verbeterd zijn. Dit geldt in de eerste plaats voor het vreemdelingenverkeer, dat alleen voor Weenen met ongeveer 10 pCt. in vergelijking met het vorige jaar gestegen is. Volgens schattingen van bekwaame vakmensen zou het bedrag, dat de stad Weenen in het afgelopen jaar uit het vreemdelingenverkeer toegevloeid is, 130 tot 140 miljoen Sch. beloopt, waarbij nog ongeveer hetzelfde bedrag voor het overige deel van Oostenrijk komt.

Op het gebied van de agrarische productie werden groote en belangrijke vorderingen gemaakt. Door intensivering van den landbouw, door toenemend gebruik van goede zaden en kunstmeststoffen, is het gelukt de opbrengst van de tarweproductie in vergelijking met het vorige jaar met meer dan 10 pCt. te vermeerderen. De productie van aardappelen heeft sedert jaren haar gunstigsten stand bereikt, evenals de productie van mais. De productie van suikerbieten heeft, zowel relatief als absoluut, sedert vele jaren haar hoogste punt bereikt, overschrijdt de vooroorlogische productie reeds aanzienlijk en dekt meer dan $\frac{2}{3}$ van de binnenlandsche suikerbehoefte. De veeteelt heeft eveneens een belangrijken vooruitgang getoond; zij heeft, wat het aantal stuks vee betreft, reeds het vooroorlogische peil overschreden en wordt door credieten voor veemesterijen en voor de oprichting van melkerijen belangrijk ondersteund. Als gunstig feit is verder de sterkere positie van de Oostenrijksche Nationalbank te vermelden. Zij heeft haar bezit aan buitenlandse wissels, zeer aanzienlijk uitgebreid. Terwijl het totaalbedrag der dekking op 7 Februari 1927 661,5 miljoen Sch. bedroeg, heeft zij dit bedrag tot 31 Januari 1928 tot 685,7 miljoen Sch. verhoogd. De wisselporfeuille is in dezelfde periode van 57,8 miljoen Sch. tot 104,8 miljoen Sch. gestegen. De schuld van het Rijk is van 176,4 miljoen Sch. tot 173,1 miljoen Sch. teruggelopen. De stabiliteit van de Schilling bleef, evenals het jaar tevoren, verzekerd.

De stortingen bij de belangrijkste spaarinstellingen van Oostenrijk zijn in vergelijking met het vorige jaar van 937,4 miljoen Sch. in Januari 1927 tot 1.153,9 miljoen Sch. in Januari 1928, dus met 23,1 pCt., gestegen.

Tot de ongunstige factoren behoort in de eerste plaats de toenemende werkloosheid. Het aantal werklozen is van 205.000 op het eind van 1926 tot 207.000 op het eind van 1927 gestegen. Daarbij komen nog ongeveer 20.000 personen, die niet meer onder de werkloosheidsverzekering vallen, maar in den vorm van een ouderdomsrente ondersteuning verkrijgen, zoodat men van een werkloosheidsstijging van ruim 10 pCt. in vergelijking met het jaar tevoren, kan spreken. Ook de beurs toont een weinig bevredigende ontwikkeling. Hoewel een vergelijking met 1926 niet zeer gemakkelijk is, daar de basis van het beursindexcijfer in den loop van 1927 veranderd werd, kan men toch in ieder geval een vergelijking met Januari 1927 maken, waaruit blijkt, dat van midden Januari 1927 tot Februari 1928 een daling van 1466 tot 1405 punten ingetreden is. De omzetten zijn weliswaar in de laatste maanden, zoowel wat het aantal als het bedrag betreft, iets gestegen, maar van een ingrijpende verbetering op de beurs kan men nog niet spreken. Hoewel zonder twijfel de tegenwoordige koersen niet in verhouding staan tot de kapitaalpositie van de verschillende ondernemingen, schijnen zij niettemin gerechtvaardigd door het in verhouding zeer lage rendement, hetwelk volgens een ruwe berekening

ongeveer 0,78 voor de verzekeringsmaatschappijen, 5,32 voor de banken, 4,41 voor de transportondernemingen, 4,71 voor de brouwerijen, 3,39 voor de metaalindustrieën, 4,75 voor de electriciteitsbedrijven, 2,67 voor de machine-industrieën, 4,75 voor de mijnbouwmaatschappijen, 3,84 voor de papierindustrieën en 4,03 voor de textielindustrieën bedraagt.

Het aantal faillissementen en accoorden is, in vergelijking met het vorige jaar, nauwelijks veranderd. Het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud en van den kleinhandel is iets gestegen.

* * *

Wat Hongarije betreft, blijkt uit de officieele statistiek, dat de Hongaarsche Nationalbank zich verder gunstig ontwikkeld heeft. Haar metaalvoorraad toont, wanneer wij dien op 15 Januari 1928 vergelijken met denzelfden datum van het vorige jaar, den volgende vooruitgang:

	15 Januari 1927	15 Januari 1928
Metaalreserve:	in duizenden Pengö	
Goud	168.830,—	196.866,—
Deviezen	101.760,—	98.410,—
Zilver	778,—	791,—
Pasmunt	3.153,—	6.703,—
	274.521,—	302.770,—

De onderstaande cijfers geven de belangrijkste posten van de actiefzijde der balans op 15 Januari 1928, vergeleken met 15 Januari 1927:

	15 Jan. 1927	15 Jan. 1928
	in miljoenen £ st.	
	1 £ st. = 27.825 Pengö.	
Bankbiljettenomloop	14.2	14.9
Direct opeisbare schulden..	9.7	11.6
Disconto's en voorschotten ..	6.8	10.5
Metaalreserve	9.9	11.0

De Pengö is gedurende dezen tijd stabiel gebleven. De stortingen bij de spaarbanken zijn aanzienlijk toegenomen. Bij de dertien belangrijkste banken in Budapest zijn deze stortingen van Dec. 1926 tot Dec. 1927 van 734,1 miljoen Pengö tot 1,047 miljoen Pengö gestegen, wat een vermeerdering van meer dan 56 pCt. met de vooroorlogische stortingen bedraagt. Het Hongaarsche budget is in evenwicht en toont een aanmerkelijk overschot boven de raming. Zoowel de inkomsten als de uitgaven zijn de laatste jaren aanzienlijk gestegen. Het onderstaande overzicht geeft een vergelijking van Dec. 1926 met Dec. 1927:

	December 1926	December 1927
	in duizenden Pengö	
Netto-uitgaven	45.218,—	49.819,—
Netto-inkomsten	48.454,—	52.541,—
Overschot	+ 3.236,—	+ 2.722,—
Bruto-uitgaven	61.812,—	73.455,—
Bruto-inkomsten	65.048,—	76.177,—

Daar voor Dec. 1927 nog geen afsluitingsrekening aanwezig is, moeten de werkelijke inkomsten van November 1926 met die van November 1927 vergeleken worden.

	November 1926	November 1927
	in duizenden Pengö	
Bruto-inkomsten	107.800,—	97.900,—
Meerdere opbrengst dan de schatting bedroeg:		
Inkomsten	+ 30.482,—	+ 13.830,—
Totaal-overschot	+ 40.314,—	+ 12.688,—

Aan den anderen kant lijkt het geen twijfel, dat er in het economisch leven van Hongarije evenals in dat van Oostenrijk nog steeds moeilijkheden bestaan. Volgens een officieel bericht bedroeg de buitenlandse handel van Oostenrijk in de eerste elf maanden van 1927 ongeveer 1.780 miljoen Pengö en zal aan het einde van het jaar ongetwijfeld een record van 1.940 tot 1.960 miljoen Pengö bereiken. Op het eind van October was het totale handelsvolume 1.439 miljoen Pengö, d.w.z. 146 miljoen of 10 pCt. hooger dan het totale handelsvolume in dezelfde periode van het vorige jaar. Van dit standpunt beschouwd zou

men de toenemende stijging slechts gunstig kunnen beoordeelen, ware het niet, dat deze stijging plaats vond bij een stijging van den invoer en een daling van den uitvoer. De invoer bedroeg einde November 1.051 miljoen Pengö tegen een totalen invoer van 952 miljoen in 1926 en 847 miljoen Pengö in de eerste elf maanden van dat jaar. Tot dusverre blijkt de invoer dus met niet minder dan 24 pCt. gestegen te zijn, terwijl de uitvoer intusschen van 781 miljoen Pengö in de eerste elf maanden van 1926 tot 719,6 miljoen in dezelfde periode van het afgelopen jaar gedaald is. Hongarije, dat als agrarisch land, wat de levensmiddelenvoorziening betreft, bijna onafhankelijk is, ja zelfs nog een zekeren uitvoer aantoonen kan, lijdt dus eveneens aan een zeer ongunstige handelsbalans. Ook het aantal insolventies is volgens de officieele statistiek, althans wat het maandgemiddelde betreft, iets gestegen. De beurs te Budapest heeft echter, in tegenstelling met Oostenrijk, een noemenswaardige opleving getoond. Het beursindexcijfer is van 210 in 1927 tot 240 in 1928 gestegen, hoewel de omzetcijfers zeer belangrijk gedaald zijn. Hongarije is evenmin als Oostenrijk alle moeilijkheden te boven, al kan men met voldoening constateeren, dat de stabiliteit van het geldwezen volledig is verzekerd en een algemeen evenwicht in de staathuishouding aanwezig is.

AANTEKENINGEN.

Het Jaarverslag van de Deutsche Reichsbank.

Aan het verslag van de Deutsche Reichsbank, dat elk jaar een overzicht geeft van de financieele gebeurtenissen uit het Deutsche Rijk; ontleenen wij het volgende.

De verbetering van den algemeenen economischen toestand, die reeds in de tweede helft van 1926 begonnen was, zette zich ook in het eerste halfjaar van 1927 voort om in de laatste helft van dat jaar tot stilstand te komen. Ondanks de toenemende rationalisatie van de industrie nam het aantal te werk gestelde arbeiders toe. Echter is deze gunstige toestand niet verzekerd, zoolang het buitenland nog allerlei moeilijkheden in den weg legt. Om de herstelverplichtingen te kunnen voldoen, behoort het buitenland in meerdere mate als afnemer van Duitschland's producten op te treden.

De gunstige conjunctuur beïnvloedde eveneens de geldmarkt. Begin Januari 1927 werd het disconto van 6 tot 5 pCt. verlaagd. In de tweede helft van Februari steeg echter de rente op de open markt ten gevolge van het groote beroep, dat de openbare instellingen en bovenal het Rijk op de geldmarkt deden, terwijl voorts de beurspeculaties, die alle op credietbasis plaatsvonden, een zoodanigen omvang aannamen, dat de Reichsbank in Juni haar disconto weer tot 6 pCt. terug bracht, terwijl het 4. October opnieuw met 1 pCt. tot 7 pCt. verhoogd werd.

De geldrenten op de open markt hebben het afgelopen jaar een analoge ontwikkeling getoond als het disconto. De rente voor maandgeld is sinds eind Februari van het vorige jaar gestegen en dezelfde tendens gaf de rente voor daggeld te zien, hoewel hier de schommelingen uit den aard der zaak groter waren. Het particuliere disconto volgde het officieele disconto op den voet. De omvang van de zaken, welke op deze markt afgesloten worden, is, hoewel vooruitgaande, nog steeds gering.

De binnenlandsche wisselportefeuille, welke in 1926 gemiddeld R. M. 863 miljoen bedroeg, steeg het afgelopen jaar voortdurend en bereikte eind 1927 zelfs een bedrag van bijna R. M. 3 milliard. Het grootste deel van deze wissels kwam van den kant der banken, hoewel de overige discontanten (handel, landbouw, industrie, enz.) ook in toenemende mate hun wissels bij de Reichsbank onderbrachten, echter in betekenissen bij de eerste achterbleven.

Het jaarverslag wijst er op, dat geld op korten

termijn in de meeste gevallen slechts op centrale geldmarkten rentegevend is uit te zetten, zoodat zelfs plaatsen als Frankfurt en Hamburg nauwe verbanden met de Berlijnsche geldmarkt moeten onderhouden. Slechts een centrale geldmarkt kan haar beschikbare gelden naar alle deelen van het Rijk uitleenen, hetgeen zeer bevorderd wordt door het telegraphische giroverkeer. Deze centralisatie heeft het groote voordeel, dat alle deelen hun overtollige gelden terstond ter beschikking van de geldmarkt kunnen stellen, terwijl omgekeerd elk deel onmiddellijk een beroep op die geldmarkt kan doen.

De goud- en deviezenpolitiek van de Reichsbank stond ook in 1927 sterk onder invloed van de buitenlandsche leeningen. Tot Juni 1927 bewogen de dollaren pondenkoers zich nabij het uitvoerpunt van goud, wat toe te schrijven was aan een tijdelijke afnemering van het aantal buitenlandsche leeningen en aan de passiviteit van de Deutsche handelsbalans. Dit laatste blijft voor Duitschland nog steeds een belangrijk economisch probleem. In de tweede helft van dat jaar daalden echter de buitenlandsche wisselkoersen in verband met den grooten stroom van buitenlandsche leeningen zoo sterk, dat toen bijna het invoerpunt van goud bereikt werd, en daar men rekening moest houden met de mogelijkheid, dat de buitenlandsche credieten in goud naar Duitschland geremitteerd zouden worden, besloot de Reichsbank niet meer dan den wettelijken aankoopsprijs van goud (= R. M. 2784) te betalen.

De hoeveelheid betalingsmiddelen is het afgelopen jaar sterk toegenomen, doch het verslag wijst er nadrukkelijk op, dat dit geen inflatie beteekent. Het totaal bedrag aan betalingsmiddelen hangt geheel af van de intensiteit van het bedrijfsleven. Om dit bedrag vast te stellen, is niet noodig, dat men de wettelijke dekkingsvoorschriften in acht neemt. Als richtsnoer kan alleen de conjunctuur dienen. In tijden van groote opleving behoort dit bedrag grooter te zijn dan in rustige perioden. In verband met de gunstige conjunctuur in het afgelopen jaar behoeft deze stijging dan ook geen onrust te wekken. Toen echter uit een vergelijking met andere landen, die den gouden standaard hebben, bleek, dat het Deutsche prijsniveau een stijgende tendens vertoonde en boven het Engelsche en Amerikaansche niveau stond, werd de hoeveelheid betalingsmiddelen niet verder uitgebreid, hetgeen in den herfst van 1927 tot disconto-verhooging leidde.

De markt voor lang crediet heeft sedert Februari 1927 een toenemende spanning getoond. De binnenlandsche spaargelden waren niet voldoende om de groote behoefte aan lang crediet te dekken, hoewel de emissie-cijfers aantoonen, dat vooral in de eerste helft van 1927 de binnenlandsche kapitaalmarkt zich gunstig ontwikkeld heeft. De rente blijft echter nog steeds hoog; pandbrieven beneden 8 pCt. waren zeer moeilijk te plaatsen. Een van de grootste oorzaken van dezen hoogen rentevoet zijn de groote eischen, die de herstelbetalingen opleggen en waardoor het Deutsche volk niet in staat is om door sparen tot een voldoende kapitaalvorming te komen.

Rubber.

Wij ontleenen aan het zoojuist verschenen jaaroverzicht (Rubber, facts, figures, forecasts, 1927/28) van de firma Hymans, Kraay en Co., Rubbermakers te Londen, het volgende:

9 Februari jl.; toen de Eerste Minister van Engeland het Committee of Civil Research verzocht het geheele vraagstuk der beperking aan een nader onderzoek te onderwerpen, was de toestand met betrekking tot de restrictie als volgt:

De standaardproductie werd zoowel te Malakka als te Ceylon ver boven de verwachtingen opgevoerd. Ofschoon de gemiddelde, tegen minimum-rechten toegestane uitvoer verminderde van 96½ pCt. tot 67½ pCt., daalde de totale uitvoer van rubber slechts van 338.008

ton in 1925/26 tot 301.122 ton in 1926/27, m.a.w. terwijl de voor den uitvoer toegestane quote met 28% pCt. werd verminderd, daalde de werkelijke uitvoer slechts met ongeveer 10 pCt., of — anders gezegd — gedurende het jaar 1926/27 was de export van Malakka en Ceylon 86% pCt. van de standaardproductie van het voorafgaande jaar. Een dergelijk resultaat is slechts mogelijk, wanneer men aanneemt dat enerzijds de standaardproductie te hoog is geschat en anderzijds de geaccumuleerde uitvoervergunningen abnormaal groot zijn geweest. Voor het loopende restrictiejaar, October 1927/November 1928, werden dan ook de volgende bepalingen gemaakt:

1e. zal een strenger toezicht worden uitgeoefend op den smokkelhandel;

2e. zal een conservatievere tapmethode worden ingevoerd, waardoor de hooge schatting van de standaardproductie gedurende het voorafgaande jaar gecompenseerd zal worden;

3e. door de geldigheid der exportvergunningen te beperken tot het kwartaal, waarin zij werden uitgereikt, met deze toevoeging, dat ongebruikte vergunningen ook het volgend kwartaal geldig blijven, mits eerst het volledig toegestane quantum gedurende dat kwartaal is uitgevoerd.

In Nederlandsch-Indië bedroeg de opbrengst van plantagerubber in 1926 334 Engelsche ponden per acre, een uiterst bescheiden cijfer, wanneer men het vergelijkt met het aanvankelijk door de Engelsche regering aangenomen maximum van 500 Engelsche ponden per acre voor de standaardproductie, welk maximum dan ook later werd verworpen.

De uitbreiding van plantagerubber in Nederlandsch-Indië bedroeg gedurende de jaren 1919 tot 1922 gemiddeld 38.000 acre per jaar. Sinds de invoering van de restrictie, d.w.z. gedurende de jaren 1923 tot 1926, bedroeg de vermeerdering gemiddeld 44.752 acre per jaar. Men kan derhalve niet zeggen, dat de Engelsche beperking tot een groote uitbreiding van den Nederlandschen aanplant heeft geleid, te minder, wanneer men in overweging neemt, dat het areaal, dat reeds vroeger was beplant en gedurende de jaren 1923 tot 1926 verwaarloosd werd, zeer aanzienlijk is.

Wat de bevolkingsrubber in Nederlandsch-Oost-Indië betreft, wijst de genoemde firma erop, dat in 1921 tengevolge van den lagen rubberprijs weinig of niets werd bijgeplant. De betere prijzen gedurende 1922 tot 1924 hadden slechts een geringe uitbreiding van het beplante jaarlijksche areaal tengevolge. Eerst van 1925 tot 1927 werd de aanplanting aanzienlijk uitgebreid en volgens de bovengenoemde firma zou men de *potentiele* opbrengst van het areaal, dat in de jaren 1922 tot 1922 tapbaar zal zijn, op ongeveer 170.000 tot 200.000 ton droge rubber mogen schatten. Op een wereldproductie van ruw 600.000 ton zou dit derhalve een vermeerdering van ongeveer 10 pCt. per jaar beteekenen. Men dient echter te bedenken, dat een gedeelte van den ouden aanplant inmiddels door overtapping en verwaarloozing zijn productiviteit zal hebben verloren, doch bovenal, dat de *feitelijke* productie der bevolkingsrubber sterk afhankelijk is van den prijs van het product, aangezien de noodzakelijke arbeidskrachten slechts dan emplooi zullen zoeken in de rubbercultuur, wanneer de opbrengst in verhouding tot de andere plaatselijke cultures of mijnbedrijven loonend is.

Dit neemt intusschen niet weg, dat het percentage van den uitvoer van bevolkingsrubber ten opzichte van den totalen uitvoer van droge rubber steeds stijgende is en van 39% pCt. in 1926 tot 43 pCt. in 1927 toenam. Terwijl de totale droge productie van 1926 op 1927 met 11 pCt. vermeerderde, steeg de productie der plantagerubber met 4 pCt., de bevolkingsrubber daarentegen met 20 pCt.

De productie der andere Oostersche landen is in verhouding tot de wereldproductie betrekkelijk gering, ruim 8 pCt., en steeg van 1926 tot 1927 met 18% pCt.

De productie der wilde rubber vertoont de laatste jaren slechts geringe wijzigingen.

In totaal bedroeg de wereldproductie in 1927 610.966 ton droge rubber. Hiervan komen 320.542 ton voor rekening van de Britsche gebieden, die onder het beperkingsstelsel vallen; Nederlandsch-Indië leverde 232.391 ton, waarvan 132.299 ton plantagerubber en 100.092 ton bevolkingsrubber. (Volgens meergenoemde firma zouden de werkelijke cijfers van N. O.-I. iets lager zijn, doordat het percentage, dat de regering aanneemt voor verlies aan gewicht van bevolkingsrubber, te hoog zou zijn).

Tegenover de genoemde productie van 610.966 ton, stond een consumptie van 581.500 ton, zoodat een surplus van 29.466 ton blijft. De voorraden in Engeland en de Vereenigde Staten gaven een vermeerdering te zien van 42.587 ton; het verschil tusschen beide cijfers is toe te schrijven aan een vermindering van het quantum varende rubber aan het einde van 1927 in vergelijking met het einde van het voorafgaande jaar.

Voor 1928 schat de schrijver de totale productie op 570.000 ton. Daarbij gaat hij uit van de veronderstelling, dat de restrictie van 60 pCt. der standaardproductie gehandhaafd blijft, dat de productie van Nederlandsch-Indië met 7 pCt. en de overige productie gemiddeld met 5 pCt. toeneemt. Tegenover deze productie zou een consumptie van 625.000 ton staan. De voorraden zouden derhalve met 55.000 ton verminderen. Bij de schatting der toekomstige consumptie gaan de schrijvers van de veronderstelling uit, dat de Vereenigde Staten in 1928 393.000 ton zullen gebruiken tegen 371.000 ton in 1927, een vooruitgang, die in hoofdzaak gebaseerd is op de verwachtingen in de automobiellindustrie. De toeneming van de consumptie van alle andere landen te zamen wordt op ongeveer 24.000 ton geschat.

Indien echter de restrictie zou worden opgeheven, zou de productie natuurlijk belangrijk stijgen. Nauwkeurige cijfers zijn hier uiteraard niet te geven, doch de schrijvers meenen te mogen aannemen, dat de wereldproductie in dat geval niet 570.000, doch 658.000 ton zal bedragen. Tegenover een consumptie van 625.000 ton zou dit een surplus van 33.000 ton opleveren, welke slechts afzet zou kunnen vinden door een daling in de prijzen. Dit zou ten gevolge hebben, dat enerzijds de vraag naar „reclaimed” rubber verminderde en anderzijds de productie van wilde rubber en van bevolkingsrubber afnam.

Na in het kort nog te hebben gewezen op de toekomstmogelijkheden van synthetische rubber en na de houding van Nederland ten opzichte van een politiek van beperking te hebben besproken, eindigen de schrijvers met het volgende voorstel:

„Indien de Engelsche regering mocht besluiten het thans voor Malakka en Ceylon geldende uitvoerrestrictiestelsel op te heffen, zouden alle producenten weer op gelijke wijze tegenover het probleem van een overproductie komen te staan.

Men heeft de Nederlandsche ondernemingen van overtapping beschuldigd. Wij hebben echter aangetoond, dat de gemiddelde productie per acre in Nederlandsch Oost-Indië in 1926 slechts 334 Engelsche ponden bedroeg, terwijl voor 1925 de voor het restrictieschema geldende maximumproductie op 400 Engelsche ponden per acre was vastgesteld, een maximum, dat in 1926 tot 500 Engelsche ponden werd verhoogd en in 1927 ten slotte geheel werd afgeschaft.

Voor het loopende jaar hebben de autoriteiten ingezien, dat zij door hun te ruime toewijzingen een fout hebben begaan. Dientengevolge hebben zij een conservatiever tapsysteem ingevoerd en de schaal van de minimumproductie per acre herzien. Volgens de nieuwe schaal mag men 180 Engelsche ponden per acre per jaar tappen van zes jaar oude boomen, terwijl in Nederlandsch-Indië op de plantages de boomen over het algemeen niet voor het zevende jaar getapt worden.

Op grond van de voorafgaande vergelijking tus-

schen de Engelsche en de Nederlandsche productie, meenen wij te mogen aannemen, dat een internationale overeenkomst, gebaseerd op een conservatief tapsysteem, dat zowel door de Engelsche als door de Nederlandsche planters zou worden aangenomen, de moeilijkheid van een overproductie grootendeels uit den weg zou ruimen.

Noch de consument, noch de producent kan bezwaar hebben tegen een regeling, die den bast en het leven der rubberboomen ten goede komt. Alle producenten, die restrictie hebben toegepast of op conservatieve wijze hebben getapt, of hun gronden en plantmateriaal met grooter zorg hebben uitgezocht dan hun burea, zouden terecht de voordeelen daarvan trekken.

Toezicht zou kunnen worden uitgeoefend door inspecteurs, benoemd hetzij van Regeeringswege, het-

zij door erkende plantersverenigingen. Overtredingen zouden spoedig aan het licht komen, aangezien de boomen zichtbare teekenen van een inbreuk op de overeenkomst zouden dragen.

Wel zou de bevolkingsrubber in Nederlandsch-Indië, in het bijzonder in de niet onder toezicht staande streken in het binnenland, moeilijkheden opleveren, doch deze zouden niet onoverkomelijk behoeven te zijn."

Ten slotte laten wij hieronder een overzicht volgen van het prijsverloop en den rubbervoorraad te Londen sinds 1922, ontleend aan de maandelijksche overzichten van de firma Wijnand en Zeppler te Amsterdam. De prijs stelt voor het gemiddelde van den hoogsten en den laagsten koers van de maand per Engelsch pond in shilling, de rubbervoorraad is gegeven in tonnen, telkens op den eersten Maandag van de maand.

	1922		1923		1924		1925		1926		1927		1928	
Januari	0/10	69.781	1/4½	72.203	1/2½	59.641	1/6½	29.203	3/2½	6.130	1/7½	48.948	1/7½	63.208
Februari	0,87½	67.250	1/5½	73.165	1/1¼	57.598	1/5½	27.085	2/5½	9.911	1/7½	55.740	1/4	65.969
Maart	0/8½	66.939	1/5	68.917	1/-½	56.341	1/8	23.255	2/4½	9.812	1/8½	59.945		61.978
April	0/8½	66.694	1/4	73.349	1/-½	55.134	1/8½	16.513	2/1½	13.750	1/7½	62.634		
Mei	0/7½	68.600	1/2½	57.003	0/11	54.438	2/4½	11.719	1/10½	18.950	1/7½	67.034		
Juni	0/7½	70.636	1/2½	53.627	0/10½	51.479	3/1¼	5.691	1/8½	20.883	1/6½	67.105		
Juli	0/7½	71.771	1/2½	50.767	0/11½	51.102	3/9½	4.480	1/8½	25.063	1/4½	63.917		
Augustus ...	0/7½	71.537	1/3½	49.416	1/1¼	51.829	3/6½	4.280	1/7½	27.766	1/5½	63.626		
September ..	0/7½	71.957	1/3½	46.658	1/2	49.596	3/4½	5.031	1/8½	30.764	1/4½	65.162		
October	0/10½	71.011	1/2½	54.309	1/4½	43.238	3/10	5.008	1/8½	36.065	1/4½	68.519		
November ..	1/0½	68.204	1/2½	59.300	1/5½	36.990	4/2½	4.931	1/7½	42.142	1/6½	69.660		
December ..	1/2	69.345	1/2½	60.010	1/6½	33.617	4/2½	3.829	1/6½	44.394	1/7½	65.869		

BOEKAANKONDIGING.

Kort begrip van het Nieuwe Nederlandsche Zeerecht, door Mr. W. L. P. A. Molengraaff. Eerste stuk; uitg. de Erven Bohn, 164 blz.

Het is met groot genoegen, dat ik met enkele woorden de aandacht wil vestigen op het nieuwe werkje van Prof. Molengraaff over het nieuwe zeerecht. Het nieuwe werkje, want reeds tweemaal te voren heeft de schrijver een publicatie over het nieuwe zeerecht gegeven in den vorm van een supplement op zijn 'Leidraad voor en zijn Inleiding tot het Nederlandsche Handelsrecht. Deze supplementen waren uit den aard gegoten in het kader van de werken, tot aanvulling waarvan zij dienden; hier heeft hij een afzonderlijke studie aan het onderwerp gewijd. Zooals de schrijver in zijn voorbericht zegt, was zijn hoofddoel een duidelijke uiteenzetting te geven van de beginselen, welke het nieuwe zeerecht beheerschen en welke in belangrijke mate afwijken van die, waarop het oude zeerecht rustte. Zeker was niemand beter in staat die beginselen klaar uiteen te zetten, dan de vader van de wet, die haar heeft ontworpen en in de Kamers heeft verdedigd.

Op duidelijke wijze is de schrijver daarin geslaagd en voor de kennis en de hanteering van de wet is deze „authentieke" interpretatie van groot belang. Ook voor niet-juristen, die in de artikelen der wet spoedig het spoor bijster zullen worden, schept het Kort Begrip de mogelijkheid, zich op niet al te bezwaarlijke wijze van de hoofdlijnen van het Zeerecht een voorstelling te vormen, terwijl de voortdurende vermelding der artikelen hun den juisten weg in de wet zal wijzen.

Naast deze deugden heeft het werk de onvermijdelijke bezwaren van zijn oorsprong. Als werk van den schepper van de wet, welke wordt behandeld, mist het noodzakelijk de critiek op en de vrije beoordeling van die wet. Maar dit is natuurlijk geen verwijt aan den schrijver, daar, zooals gezegd, dit voortvloeit uit den opzet. Men zal de andere commentaren dus niet kunnen missen, maar daarnaast wordt ons door dit boek geboden, wat wij bij de hanteering van de meeste wetten niet beschikbaar hebben: een systematische, heldere uiteenzetting van de beginselen en de daarop steunende bepalingen, afkomstig van hem, die

op deze beginselen de wet heeft opgetrokken. Mogen wij eindigen met den wensch, dat het tweede stuk het werk spoedig zal voltooien.

RIBBIUS.

ONTVANGEN:

Economisch aspect der vloeibare brandstoffen door Dr. Emile Verviers. Uitgeg. in opdr. v. h. Inst. voor Universeele Staatkunde. Oosterwijk, 1927; Centrale Uitgeverij „Oosterwijk".

Recueil des Traités et des Engagemens internationaux enregistrés par le Secrétariat de la Société des Nations. 1926-27. Volume LVIII. Nos. 1, 2, 3 & 4.

MAANDCIJFERS.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Februari 1928		Februari 1927	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor 'rekeninghouders	53.309	f 3.626.228.000	50.032	f 3.030.781.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk	41.176	„ 3.292.670.000	38.105	„ 2.735.649.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.187	„ 9.143.000	1.454	„ 8.882.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Februari 1928		Februari 1927	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
Giro's (eezijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 10.5	25.733	f 10.9	19.698
Girobetalingen aan particulieren	„ 14.9	75.621	„ 21.1	79.838
Geldomzet.				
Ontvangsten	„ 5.1	7.146	„ 5.1	7.209
Betalingen	„ 6.7	29.979	„ 6.8	27.530
Part.rekeninghouders	„ 18.9	32.160	„ 19.2	29.363
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeed	„ 9.3	3.598	„ 9.-	3.207

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable)..

Table with columns: Data, Londen (\$ per £), Parijs (\$ p. 100 fr.), Berlijn (\$ p. 100 Mk.), Amsterdam (\$ p. 100 gld.). Rows include dates from 13 Maart 1928 to 21 Maart 1927 and Muntpariteit.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 3 Mrt. 1928, 10 Mrt. 1928, 12/17 Maart 1928 (Laagste/Hoogste), 17 Mrt. 1928. Rows include cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table showing silver and gold prices for various dates from 12 Mrt. 1928 to 20 Juli 1914, with columns for Londen and N.York.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table showing the balance of the national treasury with columns: Vorderingen, 7 Maart 1928, 15 Maart 1928. Rows include Saldo bij de Nederlandsche Bank, Voorsch. op ult. Fbr. (resp. Jan.) 1928, etc.

Verplichtingen.

Table showing liabilities with columns: f, 8.362.115,05, f, 6.675.697,32. Rows include Voorschot door de Nederl. Bank, Schatkistbiljetten in omloop, etc.

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. 2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing floating debt with columns: 10 Maart 1928, 17 Maart 1928. Rows include Saldo bij 's Rijks kas, Saldo bij de Javasche Bank, etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 19 Maart 1928.

Table showing the balance sheet of the Nederlandsche Bank, divided into Activa and Passiva. Rows include Binnent. Wissels, Prom., enz. in disc., Beleggingen, etc.

Beschikbaar metaalsaldo f 297.463.309,66 Op de basis van 1/2 metaaldekking... Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is, 1.487.316.545,— Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing exchange rates with columns: Data, Goud (Munt, Muntmat.), Circulatie, Andere opeisb. schulden, Beschikk. Metaal-saldo, Dekkingsperc. Rows include dates from 19 Mrt. '28 to 25 Juli '14.

Table showing bank activities with columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Schatkist-promessen rechtstreeks, Beleggingen, Papier op het buitenl., Diverse rekeningen. Rows include dates from 19 Mrt. 1928 to 25 Juli 1914.

1) Op de basis van 1/2 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing the balance sheet of the Surinaamsche Bank with columns: Data, Metaal, Circulatie, Andere opeisb. schulden, Discont., Div. rekeningen. Rows include dates from 4 Febr. 1928 to 5 Juli 1914.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 19 Maart 1928.

De algemeene stemming aan de internationale fondsenmarkt is in de achter ons liggende berichtperiode vrij vast geweest. Te Berlijn bijv. is gaandeweg een betere tendens naar voren gekomen, weliswaar in hoofdzaak onder den invloed van aankopen uit het buitenland, doch ten gevolge waarvan de geheele beurs toch een beter aspect heeft verkregen. De buitenlandsche belangstelling is o.a. in het leven geroepen door de jaarverslagen van de Duitse bankinstellingen, welke vrijwel alle gewag maken van een optimistischen kijk op den gang van zaken en door het zonder strijd eindigen van menig conflict in de nijverheid, o.a. in de metaalindustrie. Hierdoor is de houding van de geldmarkt — welke nog eenigszins stijf is gebleven — niet zoo sterk op den voorgrond getreden. In aansluiting aan de internationale tendens waren aandelen in electriciteitsondernemingen sterk gevraagd.

Te Londen is de markt stil geweest en van een bepaalde stemming kon feitelijk niet worden gesproken. De afdeling voor beleggingsfondsen was vast en in de industriele markt hebben aandelen in electriciteitsondernemingen de aandacht getrokken. Men veronderstelt, dat groote aankopen voor Amerikaansche rekening plaats vinden, met het doel een trust te vormen en deze onder Amerikaanschen invloed te doen beheeren.

Te New York is de fondsenmarkt bijzonder opgewekt geworden, hetgeen, gezien de vrees voor een scherpe daling, welke korten tijd geleden nog heeft bestaan, wel eenige verwondering heeft gewekt. De vraag naar diverse aandelen omvatte zoowel industriele als spoorwegfondsen en de omzettingen zijn buitengewoon omvangrijk geworden. Wel waren er verschillende schaduwzijden, doch hierop werd nauwelijks acht geslagen. O.a. is de geldmarkt minder ruim geworden, enerzijds als gevolg van de activiteit in de nijverheid — waardoor de vraag naar credietverstrekking grooter is geworden — anderzijds in verband met den voortdurenden goudtvoer.

Te Parijs is de levendigheid ter beurze grooter geworden. De geruchten omtrent een aanstaande stabilisatie van het ruilmiddel houden nog aan en in verband hiermede zijn er verschillende belanghebbenden, die hun bezit aan Fransche fondsen wenschen uit te breiden. De groote omvang van de circulatie werkt dergelijke aankopen in de hand en daar het totaal aan fondsen, welke ter beurze worden verhandeld, niet sterk is uitgebreid, beweegt de vraag zich in een vrij beperkten kring, waardoor de koersen worden gestimuleerd. Zoo is de stemming aan de fondsenmarkt over het algemeen vast geweest.

Ten onzent is de belangstelling ter beurze gedurende de achter ons liggende berichtperiode grooter geworden. In de *beleggingsmarkt* is dit niet in de omzettingen tot uiting gekomen, hoewel de vraag naar goede beleggingspapieren nog steeds niet is verminderd. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105%; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100%, 100%, 100%, 100%; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 98%, 98%, 98%, 98%; 5 pCt. Mexico £100—1000: 84½, 8%, 8%; 5 pCt. Brazilië 1903 £100: 84½, 84; 8 pCt. Sao Paulo: 106½, 106½, 106½.

De aandacht heeft zich, wat de verschillende aandeleesoorten betreft, niet op bepaalde afdelingen geconcentreerd, doch was vrijwel gelijkelijk over de geheele beurs verdeeld. Opmerkelijk was de koersbeweging in de *rubbermarkt*. De vrij plotselinge schommelingen in den rubberprijz hebben de speculatie, zoowel in het product als in de aandelen, aangewakkerd en hebben derhalve de technische positie dermate gewijzigd, dat een aanwijzing in een bepaalde richting grooten invloed kon uitoefenen. Zoo heeft de verbetering van den rubberprijz gedurende de berichtperiode omvangrijke dekkingsaankopen in het leven geroepen, waardoor het algemeene niveau niet onbelangrijk kon stijgen. Ook het vertrouwen van het publiek scheen hierdoor eenigermate te zijn teruggekeerd, gezien het feit, dat het aanbod niet meer zoo dringend was als een week geleden. Dientengevolge heeft het peil, waarop de rubberafdeling de berichteweek verliet, een aanmerkelijke stijging te zien gegeven. Amsterdam Rubber: 242½, 244, 257½, 259½, 263½; Deli Batavia: 175½, 179, 194, 195½, 197; Hessa Rubber: 352, 357, 372, 374, 384; Indische Rubber: 298, 304, 317½, 320; Java Caoutchouc: 170½, 184, 188, 192; Kali Telepak: 273, 265½, 280, 287; Kendeng Lemboe: 340, 346, 369, 378; Majanglanden: 307, 321, 328, 334; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 286, 291, 300, 296, 304; R'dam Tapanoei: 135%, 139¾, 148½, 147%; Serbadjadi: 229½, 235, 246, 249½, 257½; Sumatra Caoutchouc: 197, 213, 209, 214, 202½; Sumatra Rubber: 222, 230½, 245½, 249, 245; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 157½, 167½, 163½,

169½, 169; Intercontinental Rubber: 143½, 15¼, 163½. De gang van zaken in de *tabaksafdeling* is verdeeld geweest. De stemming was, kort vóór de eerste inschrijving van Sumatratabak, niet bijzonder opgewekt, doch na het bekend worden van den uitslag is een krachtige verbetering ingetreden, met name voor aandelen Deli Batavia Tabak. Mij. Arendsborg: 630, 645; Besoeki Tabak: 514, 510, 509; Deli Batavia: 596, 601, 611, 614½, 623; Deli Mij.: 455, 453½, 461, 454½, 464½; Ngoepit: 449, 445, 450, 454; Oostkust: 230½, 238, 244½; Senembah: 503½, 497½, 508.

De afdeling voor *suikeraandelen* is, naarmate de berichteweek vorderde, zeer vast geworden. Vooral voor aandelen Handelsvereniging „Amsterdam” is groote vraag ontstaan, zoodat een groot deel van het koersverlies, veroorzaakt door de laatste uitgifte van obligaties, werd ingehaald. Doch ook de overige suikeraandelen werden in vrij groote posten uit de markt genomen, enerzijds naar aanleiding van de Cubanoteeringen, anderzijds in verband met de voortgezette verkoopen door de V.J.S.P. Besito Cultuur Mij.: 294; Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 183½, 184, 185, 186; H.V.A.: 774, 771¾, 776, 784½, 800½; Javasche Cultuur Mij.: 403, 402, 410, 417; Kalibagor: 453, 450, 455½; Ned.-Ind. Suiker Unie: 293, 291, 290, 299, 301½; Poerworedjo: 120½, 121½, 124; Sindanglaet: 455, 453, 468, 465; Tjepper: 800, 795, 805; Watoetoelis Poppoh: 849, 845, 850, 860.

Sterk heeft de koersbeweging in *aandelen in industriele ondernemingen* de aandacht getrokken. Hierbij hebben kunstzijdesoorten op den voorgrond gestaan, aanvankelijk met name aandelen Enka en Maekubee. Van de oprichting eener nieuwe fabriek in de Vereenigde Staten heeft men zich ter beurze nieuwe en groote voordeelen voor de Enka voorgesteld. Later is, ten aanzien van het hoogste punt, een lichte reactie ingetreden, doch deze heeft geen groote afmetingen aangenomen. Tegelijkertijd echter is de belangstelling voor aandelen en oprichtersbewijzen der Hollandische Kunstzijde Industrie grooter geworden. Centrale Suiker Mij.: 102½, 100½, 99½, 100½; Hollandische Kunstzijde Ind.: 181½, 184½, 188½, 194; Jurgens: 267, 269½, 270, 269; Maekubee: 148½, 147½, 159½, 158½; Ned. Kunstzijdefabr.: 447½, 454, 474, 478, 469; Philips Gloeilampenfabriek: 556, 561, 559, 576½; Zweedsche Lucifer Mij.: 364½, 366, 368, 373.

De afdeling voor *electriciteits- en gasondernemingen* heeft een uitzondering gevormd, doordat hier tegen het einde van de berichteweek een daling van het koerspeil is ingetreden. Alg. Ned.-Ind. Electric. Mij. (Aniem): 334½, 348, 330½; Ned.-Ind. Gas Mij.: 281½, 285½, 283, 285.

Petroleumaandelen stonden op den achtergrond, waarbij de schommelingen van de koersen van weinig beteekenis zijn geworden. Dórdtsche Petr. Ind. Mij.: 325½, 322, 325; Kon. Ned. Petr. Mij.: 347, 344½, 346½; Perlak Petroleum: 77½, 76½, 76½; Peudawa: 25½, 26, 25½; Marland Oil: 35½, 34½, 35½.

De *scheepvaartmarkt* heeft een neiging tot dalen in het licht gesteld; tegen het slot der berichteweek echter hebben aandelen in Indische ondernemingen groter weerstand getoond. Holland-Amerika Lijn: 84½; Java-China-Japan Lijn: 134½, 133½, 134½; Kon. Ned. Stoomb. Mij.: 95½, 95, 92½, 92½; Ned. Scheepv. Unie: 205, 206, 208; Nievelt Goudriaan: 130, 127½, 125½, 126½, 127½; Stoomv. Mij. Nederland: 197, 199½, 200, 199½.

De afdeling voor *mijnaandelen* is kalm gebleven met, op sommige dagen, goede vraag voor Boeton en Singkep Tin Mij. Alg. Exploratie Mij.: 83½, 85, 83½, 84½; Billiton 1e Rubriek: 935, 941, 949; Boeton Mijnbouw Mij.: 166½, 169, 171½, 167½; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 90, 91½, 90½; Redjang Lebong: 140½, 141½, 141; Singkep Tin Mij.: 421, 412, 415, 526, 437.

Bankaandelen bleven rustig en met kleine wijzigingen. A'damsche Bank: 185, 187½, 187½, 186; Holl. Bank voor Z.-Amerika: 74½, 73½, 75; Incasso Bank: 130, 129½; Koloniale Bank: 267½, 269½, 273½; Ned.-Ind. Handelsbank: 176½, 176½, 179, 181½; Ned. Handel Mij.: 172½, 172½, 174½, 175½; R'damsche Bankvereniging: 103, 104, 103½; Twentsche Bank: 146½, 147.

De *Amerikaansche markt* was, in overeenstemming met Wallstreet, geanimeerd, waarbij telkens verschillende fondsen op den voorgrond zijn getreden. Desondanks heeft de handel geen groote afmetingen aangenomen. Anaconda Copper: 108½, 108½, 112, 111½; Studebaker: 62½, 63½, 63½; M. S. Steel Corp.: 149, 147½, 146, 149½; Atchison Topeca: 186½, 186, 188½; Erie: 54½, 56½, 57½, 58½; Missouri Kansas & Texas: 36½, 37½, 38½, 39½; New York Ontario & Western: 25½, 27½, 30½, 30½; St. Louis & San Francisco: 114, 115½, 116½, 117; Union Pacific: 192½, 193½, 194½, 195½; Wabash Railway: 62½, 64½, 69½, 72½, 71½.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 20 Maart 1928.

Na de zeer groote zaken, welke in Europa in tarwe gedurende eenigen tijd waren gedaan, was in de afgelopen week de markt over het algemeen eerst minder levendig. In Engeland tenminste was de omzet kleiner en ook op het vasteland was de ondernemingslust niet meer zoo groot als kort te voren. Meer dan een reactie, gevolgd op de groote uitbreiding, welke de zaken in de voorafgaande week hadden ondergaan, was het echter niet, en reeds na enkele dagen gaf Antwerpen het voorbeeld met een belangrijk herstel in de vraag, waarbij vooral in Platatarwe weder groote zaken werden gedaan. Ook in Engeland namen omstreeks het midden der week de zaken weder toe en het was toen vooral Australische tarwe waarvoor tot stijgende prijzen groote belangstelling bestond nu het aanbod uit Australië den laatsten tijd beperkt is. In Argentinië was in die zelfde dagen de markt wat minder vast en op sommige termijnen was Argentijnse tarwe wat lager te koop. Dit kon echter niet voorkomen, dat aan het einde der week, toen trouwens in Engeland de zaken weder wat kleiner waren, op het vasteland de kooplust voor verschillende tarwesoorten weder algemeener werd. Speciaal trad Duitsland weder als koper op den voorgrond. Nog slechts korten tijd geleden was de markt te Hamburg voor spoedige Argentijnse tarwe gedrukt door aanzienlijke hoeveelheden, die binnenkort in die haven en te Bremen werden verwacht. Daardoor was spoedige tarwe daar te koop beneden de prijzen, welke door Argentijnse verschepers voor tarwe op latere aflading werden genoteerd. In den loop dezer week is daarin echter een belangrijke verandering gekomen, want de spoedig-verwachte partijen werden ten slotte gemakkelijk opgenomen, zoodat daarvoor zelfs nu een premie boven latere posities wordt betaald. Hieruit blijkt voldoende de veranderde houding der Deutsche tarwemarkt en ook Manitoba's werden geregeld gekocht. In Nederland en in het Deutsche achterland van Rotterdam heeft de markt zich op dezelfde wijze ontwikkeld. Slechts is het report voor tarwe op aflading niet geheel verdwenen. Wel echter is het aanzienlijk verminderd en op het oogenblik is spoedige Platatarwe slechts weinig minder waard dan latere aflading. Gedurende de laatste dagen der week waren, evenals in Noord-Duitsland, ook te Rotterdam zowel voor het verbruik in Nederland als voor doorvoer naar Duitsland, de zaken levendig en ook daar werden in Canadeesche tarwesoorten weder flinke zaken gedaan, terwijl ook Australische partijen er werden opgenomen, terwijl in Engeland op 19 Maart de vraag weer sterk toenam. Bij de vele zaken, die daarvan op dien datum het gevolg waren, was weer veel Australische tarwe. Bij dat alles viel voor verschillende soorten een niet onaanzienlijke prijsstijging te constateeren. Ondanks den wat verminderden omzet te Antwerpen blijft tarwe ook daar nog flink gevraagd en ten slotte blijft de Europeesche tarwemarkt blijf geven van voortdurenden

flinken ondernemingslust. Wanneer nu en dan aan de een of andere markt de vraag wat vermindert, dan duurt het toch slechts korten tijd, vóór de omzet zich weder herstelt en over het algemeen meent men te mogen verwachten, dat in het restant van dit seizoen verder op zeer geregelde zaken naar Europa kan worden gerekend. De termijnmarkten in de uitvoerlanden hebben in den loop dezer week dan ook van een vaste stemming blijf gegeven. Aan de Argentijnse termijnmarkten ging dat echter met een stijging der prijzen niet gepaard, maar te Chicago steeg oude tarwe 2-à 3 dollarcent per 60 lbs. Dat Juli een verhooging van slechts $\frac{1}{2}$ cent onderging wijst er op, dat men in Amerika een herstel van den stand der nieuwe wintertarwe verwacht. Te Winnipeg stegen Mei en Juli 1 à $1\frac{1}{2}$ cent, doch October bleef onveranderd.

De verschepingen waren, evenals in de vorige week, voldoende voor de behoefte der invoerlanden, doch een zeer grooten omvang bereikten zij niet. Vermelding verdient nog, dat uit Canada het aanbod van tarwe niet overdadig is en de Canadeesche tarwepool voelt zich dus blijkbaar sterk genoeg om haar tarwe in niet te snel tempo ter markt te brengen. Tot de oorzaken, welke in Noord-Amerika de laatste prijsstijging hebben teweeg geroepen, behooren, naast de goede Europeesche vraag, ook de weder wat minder goede berichten omtrent de wintertarwe der Vereenigde Staten. In het begin der week werd daarover gunstiger gerapporteerd, doch later werd uit Amerika telkens weder gewezen op den weinig bevredigenden stand der tarwe in de meeste streken ten Oosten van den Mississippi. In Duitsland is de stand van het wintergraan nog altijd goed, doch in verschillende der andere Europeesche invoerlanden is men van meening, dat het winterverlies vrij groot is geweest.

Rogge blijft uiterst vast en terwijl de vorige week uit Duitsland nog werd bericht, dat de hooge prijzen daar voornamelijk door den handel werden betaald en de molens zich nog afzijdig hielden, werd Noord-Amerikaansche en Plata-rogge in Duitsland nu geregeld door de molens gekocht. Op de groote verschepingen uit Noord-Amerika en Argentinië van de vorige week is nu weder een belangrijk kleiner kwantum gevolgd en het aanbod uit Argentinië blijft beperkt. In de Vereenigde Staten was rogge ook nu weder zeer vast en aan de termijnmarkt te Chicago konden verdere prijsverhoogingen tot stand komen zonder dat door de stijgende prijzen de zaken in de Europeesche invoerlanden belemmerd werden. Het feit, dat rogge aanzienlijk hooger betaald moet worden dan zelfs de beste soorten Platatarwe, schijnt nog altijd niet een vermindering van het rogge-verbruik tengevolge te hebben, die groot genoeg is, om aan de prijsstijging een einde te maken. Van 12 tot 19 Maart steeg rogge te Chicago $2\frac{1}{2}$ à $3\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs. en de prijs staat nu ruim 10 pCt. hooger dan aan het begin van Februari.

Aan de maïs markt zijn de prijzen voor spoedige maïs ook deze week weder gestegen. Vooral voor Platamaïs van

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Maart	Maïs Maart	Haver Maart	Tarwe Mei	Maïs Mei	Lijnzaad Mei
17 Mrt.'28	139 $\frac{1}{2}$	97 $\frac{1}{2}$	58.—	11,40	8,10	15,50
10 „ '28	136.—	93 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{8}$	11,35	7,80	15,15
17 Mrt.'27	136 $\frac{3}{8}$ ¹⁾	76 $\frac{3}{8}$ ¹⁾	45 $\frac{1}{2}$ ¹⁾	11,20	5,85	14,55
17 Mrt.'26	162 $\frac{1}{2}$ ¹⁾	77 $\frac{1}{2}$ ¹⁾	40.— ¹⁾	12,90	7,10	15,60
17 Mrt.'25	153 $\frac{1}{2}$ ¹⁾	116 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	42 $\frac{3}{8}$ ¹⁾	14,65	8,90	20,95
20 Juli '14	82	56 $\frac{1}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

1) per Mei.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	19 Maart 1928	12 Maart 1928	21 Maart 1927
Tarwe (Hardwinter II) .. 1	14,75	14,50	14,75
Rogge (No. 2 Western) .. 1	14,25	14,—	12,70
Maïs (La Plata) 2	250,—	235,—	166,—
Gerst (No. 2 barley) 2	259,—	253,—	220,—
Haver (Canada 3) 1	14,25	13,70	11,80
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. 1	15,—	15,—	12,—
Lijnzaad (La Plata) 2	357,—	347,—	357,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	11/17 Maart 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	11/17 Maart 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe.....	25.550	421.740	358.660	—	13.055	16.784	434.795	375.444
Rogge.....	11.321	36.514	50.057	—	—	—	36.514	50.057
Boekweit.....	275	6.566	6.068	—	—	67	6.566	6.135
Maïs.....	17.210	240.756	333.280	1.595	57.292	63.793	298.048	397.073
Gerst.....	3.217	80.640	94.092	—	3.240	2.049	83.880	96.141
Haver.....	1.881	48.691	24.154	—	—	1.030	48.691	25.184
Lijnzaad.....	2.374	34.979	43.850	1.350	85.209	43.821	120.188	87.671
Lijnkoek.....	5.326	53.572	33.631	202	652	—	54.224	33.631
Tarwemeel.....	137	30.800	29.228	2.865	12.240	8.733	43.040	37.961
Andere meelsoorten.....	512	3.200	4.609	—	—	—	3.200	4.609

den ouden oogst, waarvan de verschepingen deze week bijna geheel ontbraken, heeft weder een scherpe prijsstijging plaats gevonden. Ook de eerste afladingen van den nieuwen oogst zijn zeer veel duurder geworden, terwijl daarvoor tot de zoo sterk gestegen prijzen toch in verschillende Europeesche invoerlanden goede vraag bestond. Dit staat in verband met het feit, dat men verwacht, dat ruime verschepingen van den nieuwen oogst eerst vrij laat zullen beginnen, omdat de onlangs gevallen regen vertraging heeft veroorzaakt. In Noord-Amerika heeft voor maïs een prijsstijging plaats gevonden, die slechts in geringe mate verband heeft gehouden met Europeesche vraag, omdat in Noord-Amerikaansche maïs slechts in enkele gevallen nieuwe zaken naar Europa tot stand kwamen. Na een lange pauze werden op 20 Maart weer nieuwe zaken naar Nederland gedaan. Ook waren de verschepingen uit Noord-Amerika niet groot en veel kleiner dan in de voorafgaande weken, doch de vraag is goed en het aanbod aan de kust blijft klein. Bij de zoo veel hogere prijzen voor oude en voor spoedige nieuwe Platamaïs en de prijsstijging in Noord-Amerika hebben ook andere soorten een aanzienlijke prijsverhoging ondergaan. Het aanbod uit Zuid-Afrika is klein; in Roemenië heeft het aanbod bijna geheel opgehouden en zelfs tot zeer hoge prijzen is Roemeensche maïs niet te koop, en ook Nederlandsch-Indië kan slechts in een klein deel der behoeft voorzien, terwijl ook Egypte en Britsch-Indië slechts verschepers van weinig betekenis zijn. Meer en meer komt de markt dan ook onder den indruk van de schaarschte en toen de verschepingen deze week slechts 220.000 quarters bleken te bedragen en de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid verdere vermindering onderging, zoo dat zij nu minder dan de helft bedraagt van die van het vorige jaar, ontstond er alle aanleiding voor nog verere verhoogingen der prijzen voor spoedige maïs. Ook Platamaïs van den nieuwen oogst, ter verscheping in de zomermaanden, is vaster gelopen tengevolge van geleidelijke verhoogingen aan de Argentijnsche termijnmarkten, waarbij echter waarschijnlijk de zeer hoge prijzen voor spoedige maïs wel een vrij grooten invloed zullen hebben gehad, want de verwachtingen van den Argentijnschen maïs oogst zijn lang niet ongunstig. Vermelding verdient echter, dat verschillende berichtgevers de opbrengst van dit jaar kleiner schatten dan die van den vorigen oogst. Aan de Argentijnsche termijnmarkten is nieuwe maïs in den loop der week 15 à 30 centavos per 100 KG. in prijs gestegen.

In Platamaïs van den nieuwen oogst blijven bij de stijgende prijzen vrij wat zaken tot stand komen en zoowel aan de Engelsche markt als in Duitschland bestaat daarin een gerege de omzet.

Voor Gerst is de vraag in Duitschland in den loop dezer week verbeterd, doch het aanbod van gerst is klein en ook voor deze graansoort zijn de prijzen gestegen. Van den Donau waren de verschepingen weder niet groot en het aanbod blijft klein, terwijl in Roemenië gerst veel duurder werd. De prijs bevindt zich daar nu op een niveau, dat voor West-Europa, in concurrentie met gerst uit Noord- en Zuid-Amerika, eigenlijk te hoog is, doch stoomende en spoedig af te laden partijen werden toch naar Hamburg, Rotterdam en Antwerpen wel opgenomen. Steun verleende de markt in Noord-Amerika, want aan de termijnmarkt te Winnipeg is de gerstprijs in den loop der week vrij wat gestegen. Na eenige reactie op 19 Maart sloot Winnipeg toch nog $1\frac{1}{2}$ à $2\frac{1}{2}$ dollarcent per 48 lbs. hooger dan een week tevoren. In Duitschland bestaat flinke kooplust voor Amerikaansche Gerst ter verlanding in October en November en er worden daarin geregeld zaken gedaan. Ook Noord-Afrikaansche Gerst op zomer aflating vindt in West-Europa koopers, vooral weder in Duitschland en het beperkte aanbod uit Noord-Afrika op spoedige verscheping vindt eveneens tot gestegen prijs gemakkelijk plaatsing. Het aanbod uit Argentinië is zeer klein en ook de verschepingen uit dat uitvoerland waren deze week belangrijk kleiner dan te voren. Ook in gerst zijn de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheden beperkt.

Haver was ook al vast met toenemende vraag in Duitschland, waar men tot sterk gestegen prijzen spoedige Platahaver bleef koopen. Ook aan de Engelsche markt werden de verhoogde prijzen betaald en als resultaat van de hooge prijzen, welke nu voor Platahaver gelden, ontstond eindelijk in Europa weder meer belangstelling voor Noord-Amerikaansche haver, zoo dat daarin van tijd tot tijd weder zaken tot stand komen, nadat gedurende langen tijd zaken in haver uit de Vereenigde Staten en Canada tot de groote uitzonderingen hebben behoord. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires is haver in den loop dezer week weder 20 centavos per 100 KG. gestegen, zoodat de verhoging sedert het begin der maand nu reeds 1.10 pesos bedraagt en sedert

het begin van het jaar 2.15 pesos per 100 KG. of bijna 27 pCt.

SUIKER.

De suikermarkten bleven de afgelopen week prijshoudend gestemd en prijzen konden over het algemeen aantrekken.

In Amerika waren de slotnoteeringen voor Spot Centrifugals en op de termijnmarkt a's volgt:

Sp. C. 4,58; Mrt. 2,89; Mei 2,80; Juli 2,89; Dec. 3,03; Mrt. 2,81.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 104.000 tons, de versmeltingen 67.000 tons tegen 73.000 tons in 1927 en de voorraden 291.000 tons tegen 200.000 tons.

Cuba- en andere koloniale suiker werd in flinke kwantiteiten verhandeld tot prijzen oplopend tot $2\frac{1}{2}$ d.c. c. & fr. New York.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 3/3 . . .	2.040.000	2.317.277	2.332.560
Cubaansche consumptie t. 13/3	12.864	19.000	25.500
Weekontv. afscheephavens . .	201.736	235.161	211.563
Totaal sedert 1/1 tot 12,3 . . .	1.388.549	1.702.625	1.908.601
Werkende fabrieken	171	170	170
Weekexport	100.627	94.731	91.503
Totale export sedert 1/1 t. 12/3	475.860	724.405	1.024.122
Voorraad afscheephavens . . .	912.689	976.220	884.479
Voorraad Binnenland	838.587	828.678	640.246

In Engeland was de handel op de termijnmarkt vrij levendig, en konden prijzen ietwat verbeteren. Het slot was: Mrt. Sh. 15/6; Aug. Sh. 16/0 $\frac{1}{2}$; Dec. Sh. 16/2 $\frac{1}{2}$.

De Board of Trade Statistiek over Februari wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	Fbr. '28	Fbr. '27	J.F. '28	J.F. '27
	Tons	Tons	Tons	Tons
Import Rietsuiker	101.361	76.171	274.193	155.724
„ Geraffineerd	22.325	25.038	45.553	71.244
Totaal	122.686	101.209	319.746	226.968
Voorraad Binnl. suiker	36.000	26.400	—	—
„ in entrepôt	203.750	253.450	—	—
Voorraad in raffinaderij	79.150	58.650	—	—
Opbr. raffinaderijen	80.746	54.257	156.481	100.685
Tot. binnl. verbruik	116.698	104.990	231.955	219.526
Totale export	4.196	3.464	9.158	7.426
Voorraad 31 Jan. 1928	—	322.800	1927	346.050
„ 29 Febr. 1928	—	313.900	1927	338.500

Op Java verkochten de V.I.S.P. nog het een en ander uit oogst 1928 tegen den laatsten prijs van f 15,—. Voor twee eband suiker konden prijzen ietwat aantrekken.

Hier te lande bleef ook deze week de markt ongeanimeerd en ondergingen prijzen nagenoeg geen verandering. De termijnmarkt sloot prijshoudend op: f 16 $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ voor Mrt.; f 16 $\frac{1}{2}$ —f 17 $\frac{1}{2}$ voor Mei; f 17 $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ voor Aug.; en f 17 $\frac{1}{2}$ — $\frac{5}{8}$ voor Dec.

De omzet bedroeg deze week 2150 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Meijuni	Cuba's 96° c.i.f. Maart	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
19 Mrt. '28	f 17 $\frac{1}{16}$	32/6	13/1 $\frac{1}{2}$	12/-	4,58
5 Mrt. '28	„ 16 $\frac{3}{4}$	32/-	13/-	12/-	4,40
19 Mrt. '27	„ 20 $\frac{1}{16}$	36/3	15/7 $\frac{1}{2}$	14/9	4,71
19 Mrt. '26	„ 15 $\frac{1}{8}$	31/3	13,9	10/7 $\frac{1}{2}$	3,98
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 $\frac{13}{32}$	18/-	—	—	3,28
	basis 99°				
	f 14 $\frac{13}{32}$ ¹				

¹) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 7 Maart 1928.

In de Amerikaansche katoenmarkt ging de vorige week meer om. Prijzen waren onregelmatig, doch waren gisteren vergeleken bij een week geleden slechts weinig veranderd, terwijl hedenmorgen de markt 4 tot 6 punten hooger opende. De ontvangsten in de havens en de afname der fabrieken in Amerika bedragen circa 4 miljoen balen minder dan in het vorig seizoen, terwijl de export ongeveer $2\frac{1}{2}$ miljoen balen minder bedroeg. Wanneer men den export echter met

de beide voorafgaande seizoenen vergelijkt, is deze thans wel op een meer normale basis gekomen. Egyptische soorten zijn duurder. Het voorstel van de „Liverpool Cotton Association” om het „Full Membership” van een tweede Association te verbieden werd aangenomen; men zal nu moeten afwachten, welke maatregelen door de Manchester Cotton Association zullen worden genomen, ten einde deze poging om de ontwikkeling van de „spot” markt hier te beletten, zoo veel mogelijk tegen te gaan.

De positie van Amerikaansche garens spinners is gedurende de afgelopen weken algemeen verbeterd en verkoopen schijnen in enkele gevallen onderschat te zijn. Grove nummers worden het moeilijkst verkocht. Over het algemeen is de markt vaster voor alle soorten, zoowel twist als weft. Er bestond gisteren een goede vraag, doch „salesmen” trachtten hogere prijzen te bedingen, waardoor de omzet slechts beperkt was. Er bestaat nog een goede vraag naar getwijfde garens voor binnenlandsch gebruik. De uitgestelde conferentie tusschen vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers welke op j. Maandag gehouden werd, is niet tot overeenstemming gekomen in hare discussie over het gezamenlijk onderzoek zooat de onderhandelingen weer werden afgebroken. Naar Egyptische garens bestaat minder vraag, hoewel enkele flinke contracten in ringgarens genoemd worden. Spinners berichten, dat de vraag zich voornamelijk tot de wekelijkse behoefte beperkt en totaal verkoopen zijn dan ook minder dan de productie. In gebwijfde garens bestaat een goede vraag van het Oosten. De geboden prijzen zijn over het algemeen echter te laag om te worden aangenomen en moeten dus teruggewezen worden, zoodat slechts een betrekkelijk klein gedeelte geboekt wordt.

Doekprijzen blijven vast en er is slechts weinig verandering in den toestand gekomen. De toon is misschien iets kalmer. Men zal moeten afwachten hoe de vraag van Calcutta, waarover wij de vorige week reeds schreven, zich zal ontwikkelen en in hoeverre de verbetering van de China-markt de positie zal beïnvloeden. Sedert de jaarswisseling is de positie van producenten ongetwijfeld verbeterd en indien er verdere zaken gedaan zouden worden, speciaal in dhooties voor Indië en in fancies voor China, zullen de flauwere elementen in de markt ongetwijfeld verdwijnen. Intusschen is de industriele positie in den katoenhandel niet gunstig te noemen en overzeesche koopers zijn uiterst voorzichtig. Men kan derhalve slechts de ontwikkeling der markt afwachten en het is moeilijk hierover iets te voorspellen.

Manchester, d.d. 14 Maart 1928.

De Amerikaansche katoenmarkt is vast gebleven met prijzen van circa 10 d. voor loopende maandfutures. Men begint meer aandacht te schenken aan de kwestie der beschikbare hoeveelheden gedurende dit seizoen en het vermoedelijk verbruik en welken invloed deze factoren op de voorbereidingen voor den nieuwen oogst zullen hebben. Wanneer men de verzending naar de havens, den export en de consumptie in aanmerking neemt, zou men wel mogen concluderen, dat de aanvoer voldoende zal zijn. Egyptische soorten zijn vaster en men schrijft dit toe aan inkoop van het Continent in Alexandrië en speculaties. Gisteren was de notering voor F. G. F. Sakel futures in Liverpool 19,15 d., een cijfer, dat wij sedert begin November van het vorig jaar niet bereikt hebben. De vraag naar loco was de vorige week geringer, daar verkoopen tot 43.000 balen terugliepen, waarvan een zesde Peru en tweederde Amerikaansche katoen.

Spinners van Amerikaansche garens hebben een rustigen tijd gehad. De vraag naar alle soorten, zoowel warps als weft, is over het algemeen gering. De meeste spinners-rapporteerden gisteren, dat biedingen van koopers voor het grootste gedeelte te laag waren. Slechts in enkele gevallen kon men zeggen, dat normale zaken gedaan zijn. Ook waren de meeste spinners het over de vraagprijzen vrijwel eens en in de meeste gevallen werd hierna ook wel de hand gehouden. De vraag naar Egyptische garens is geringer. De stijging van gisteren van 35 punten in het ruwe materiaal had ten gevolge, dat eenige aarzelende koopers biedingen deden, en hoewel deze op de noteringen van de vorige week gebaseerd waren, kwamen toch enkele transacties tot stand in die gevallen, waarin verkoopers in staat waren koopers eenigszins tegemoet te komen. Andere zaken hadden betrekking op de gewone wekelijkse aanvoeren. Enkele fabrikanten zijn niet bereid de stijging van katoenprijzen te volgen en op voorraad te werken, daar zij geen voldoende vertrouwen stellen in het huidige prijsniveau en er de voorkeur aan geven hun looms stop te zetten. De export van garens gedurende de maand Februari bedroeg volgens de gegevens van den „Board of Trade” 14.491.400 lbs. tegen 14.259.400 lbs. in dezelfde maand van verleden jaar en 15.652.100 lbs. in 1926. Die naar Duitsland en

Holland te zamen bedroeg 6.773.600 lbs. en toont weinig verandering met 1927, maar bedraagt circa een half miljoen pond meer dan in 1926.

De doekmarkt is zeer vast en er gaat slechts weinig om. Het schijnt wel alsof fabrikanten geleidelijk in een eenigszins betere positie zijn gekomen, daar pogingen om prijsconcessies te verkrijgen geen resultaat hebben. In hoeverre de verbeterde garenspositie of de hogere prijzen van Egyptische katoen hierop invloed hebben, valt moeilijk te zeggen, doch het resultaat is hetzelfde. Ook van Calcutta komen meer biedingen binnen, hoewel deze tot nu toe over het algemeen te laag zijn. China toont meer belangstelling voor fancies en over het algemeen blijkt het wel, dat de belangstelling van de meeste overzeesche markten nog niet verminderd is en er van alle markten een goede algemeene vraag bestaat. Er is geen verdere ontwikkeling in den toestand te rapporteeren en waar koopers zoo voorzichtig zijn en verkoopers van geen concessies willen weten, is het uiterst moeilijk tot zaken te komen.

Liverpoolnoteringen Oost. koersen 6 Mrt. 13 Mrt.
7 Mrt. 14 Mrt. T.T. op Br.-Indië Vac. 1/5 3/4
F.G.F. Sakellaridis 18,90 19,30 T.T. op Hongkong 2/0 1/8 2/0 1/8
G.F. No. 1 Oomra 7,70 7,75 T.T. op Shanghai 2/6 2/6
Notering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	16 Maart 1928	9 Maart 1928	2 Maart 1928	16 Maart 1927	16 Maart 1926
New York voor Middling ...	19,50 c	18,85 c	18,90 c	14,10 c	19,40 c
New Orleans voor Middling	19,— c	18,36 c	18,33 c	13,95 c	18,41 c
Liverpool voor Middling ...	10,77 d	10,54 d	10,63 d	7,58 d	9,98 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '27 tot 9 Mrt. '28	Overeenkomstige periode	
		1926/27	1925/26
Ontvangsten Gulf-Havens.	7200	11195	8291
„ Atlant. Havens	942	2005	1819
Uitvoer naar Gr. Brittannië	3719	4853	3401
„ „ t Vasteland etc.	781	1205	868
„ „ Japan			

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	- 9 Mrt. '28	Overeenkomstig tijdstip	
		1927	1926
Amerik. havens	1961	2718	1285
Binnenland	941	1164	1806
New York	185	226	36
New Orleans	479	648	386
Liverpool	546	989	601

KOFFIE.

Ook in de afgelopen week bleef de stemming voor het artikel vast bij onveranderde prijzen voor de Braziliaansche soorten. In de eerste twee maanden van het jaar zijn de kost- en vrucht-aanbiedingen van Santos met bijna 10/- en die van Rio met ongeveer 9/- gestegen, waartegenover zij in het begin dezer maand resp. ongeveer 1/- en 2/- a 2/6 hebben ingeboet, doch sedert zijn zij feitelijk onveranderd gebleven. De Brazilianen vragen en maken dan ook altijd nog prijzen, welke, vergeleken tegenover Centraal-Amerikaansche koffies, bepaald hoog kunnen worden genoemd. De buitengewoon sterke positie, welke het Comité tot Permanente Verdediging van de Koffie in Brazilië op het oogenblik inneemt, treedt niet alleen hierdoor duidelijk aan den dag, doch wordt bovendien bevestigd door het feit, dat zelfs de nu bestaande zekerheid, dat de loopende Santos-oogst nog grooter wordt dan de Brazilianen oorspronkelijk hadden willen doen gelooven, geen invloed op de stemming heeft kunnen uitoefenen. Toch is het duidelijk, dat Brazilië ook ditmaal den toestand rooskleuriger heeft voorgesteld dan hij in werkelijkheid is. Eerst heette het in het laatst van het vorig jaar, dat er op gerekend werd, dat de loopende Santos-oogst op 31 December 1927 in de binnenlandsche pakhuisen van Sao Paulo en van Minas Geraes zou zijn afgeleverd. Toen het echter in Januari bleek, dat de aanvoeren in het binnenland vanuit de plantages nog onafgebroken aanhielden, werd door het Verdedigings-Comité bekend gemaakt, dat verwacht kon worden, dat het restant van den oogst aan het eind van Januari in de binnenlandsche pakhuisen zou zijn afgeleverd, en thans blijkt

uit een dezer dagen ontvangen telegram, dat de voorraden, in de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 29 Februari niet minder bedroegen dan 13.211.000 balen. Waar nu de voorraad op 31 Januari 13.354.000 balen was geweest, is de vermindering gedurende Februari dus niet grooter geweest dan 143.000 balen, hetgeen betekent, dat bij eene hoeveelheid van 754.000 balen, welke in die maand vanuit de binnenlandsche pakhuizen naar Santos is doorgelaten, er nog altijd 611.000 balen uit de plantages in het binnenland zijn aangevoerd of dooreengenomen ongeveer 24.400 balen per werkdag.

Zooals hierboven reeds gezegd, staat Santos tegenover de andere soorten, en in de eerste plaats tegenover die van Centraal-Amerika, in verhouding zeer hoog. Het natuurlijk gevolg hiervan is geweest, dat dit jaar de nieuwe aanvoeren van de zogenaamde Milds op alle markten zeer vlug zijn opgenomen. Begrijpelijk is het, dat, wanneer voor de duurste Santos koffies prijzen moeten worden aangelegd, uitkomende op 70 à 72 ct. en in sommige gevallen zelfs nog hooger, de branders de voorkeur geven aan gewassen Salvador's, Guatemala's en Nicaragua's, waar van de kleinboonige kwaliteiten reeds te koop zijn tot prijzen, welke lager zijn, terwijl de goetboonige slechts enkele centen duurder zijn en vrij behoorlijke Columbia's en Mexico's reeds tot 77 à 78 worden aangeboden. Hoe het met de prijzen dezer soorten gaan zal in den loop van dit jaar, als de rest van de aanvoeren dadelijk even gretig mocht worden opgenomen, is een vraag, welke allicht opkomt, doch die eerst later zal kunnen worden beantwoord.

Na de sterk verhoogde noteringen, welke Indië ongeveer een week geleden zond voor Palembang Robusta, werden aanvankelijk iets lagere prijzen geseind, doch dadelijk herstelden zij zich weder op ongeveer de basis van verleden week. Aanbiedingen komen slechts sporadisch voor; het zijn in de meeste gevallen alleen noteringen welke worden geseind, en het wordt thans hoe langer zoo duidelijker, dat daarginds nog slechts zeer weinig van den ouden oogst dezer soort over is. Aanvoeren uit den nieuwen oogst kunnen hier feitelijk niet vóór Juni a.s. worden verwacht. De andere ongewassen Sumatra Robusta-soorten zijn ook vast gestemd, doch de prijzen ervan zijn in de laatste weken slechts zeer weinig verhoogd. Robusta W.I.B. f.a.q. liep in den loop dezer maand ook slechts ½ ct. omhoog.

Ook ditmaal schommelden aan de termijnmarkt de noteringen in navolging van New-York met kleine verschillen heen en weder. Zij waren bij het afsluiten van dit bericht bijna geheel gelijk aan die van verleden week.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 102/- à 104/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 105/- à 107/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 71/6 à 72/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de noteringen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Maart/April verscheping, 33 ct.; Maniheling Robusta, Mei/Juni verscheping, 40 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Maart/April verscheping, 46½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Juli/Sept. verscheping, 45 ct., alles per ½ KG.; cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 63 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 47 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Goed				Gemengd contract basis Santos Goed			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
20 Maart	52	51	50	—	43¼	43	41½	40¼
13 "	52	51	50	—	43¼	43¼	41½	40½
6 "	52	51	50	—	43	43¼	41½	40¼
28 Febr.	52	51	50	—	43¼	43¼	42¼	41½

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
19 Maart	\$ 16,10	\$ 14,83	\$ 13,80	\$ 13,48
12 "	" 15,99	" 14,83	" 13,79	" 13,50
5 "	" 15,95	" 15,03	" 14,15	" 13,90
27 Febr.	" 15,52	" 14,84	" 14,20	" 13,99

Rotterdam, 20 Maart. 1928.

COPRA.

In den aanvang der week was de markt kalm gestemd, terwijl consumenten regelmatig kochten. Later liepen de

prijzen vrij sterk op. Indië begint langzamerhand meer te offereeren.

De slotnoteringen zijn:		
Nederl.-Indische fms,	stoomend	f 33¼
"	April/Mei aflading	" 33¼
"	Mei/Juni	" 33¼

VRACHTENMARKT.

De vraag naar tonnage voor graan van Noord-Amerika is nog niet grooter geworden. Voor vroege posities is de eenige definitieve order een Maart boot van de Golf van Mexico naar Rotterdam tegen 16 cents en is een passende boot per dien termijn moeilijk te krijgen. Van Montreal werd een midden Mei boot gedaan naar Antwerpen, Rotterdam of Hamburg tegen 13½ cents, terwijl naar de volle range Middellandsche Zee (niet oostelijk van West-Italië) 16½ cents is gedaan.

De vraag naar tonnage voor suiker van West-Indië bleef vast doch gering op basis van de vorige vrachten. Er werden ca. 8 bevrachtingen gedaan tegen 16/3 tot 17/- voor booten van 55/7000 tons per April en Mei.

Van de North Pacific was slechts weinig vraag. Een 7000 tonner behong 27/- van Vancouver naar U.K./Continent met 6d reductie voor Antwerpen of Rotterdam. Van Portland is 28/6 betaald voor een 6300 tonner naar U.K./Continent per Mei met volle opties.

De markt van de La Plata bleef betrekkelijk vast en de vraag was hoofdzakelijk naar Maart/April tonnage. Naar Italië werd flink bevracht op basis van 20/6 Genua, 22/6 Adriatische Zee van Buenos Aires. Van boven La Plata havens is 21/6 gedaan naar U.K./Continent voor handige booten.

De chilispeter vrachtenmarkt was zeer kalm en bleef onveranderd met die uitzondering, dat eenige volle ladingen zijn bevracht. Per 20/31 Maart werd 26/6 betaald en per 30 Maart/15 April 26/- naar het Continent alleen, zonder opties. Voor ruimte in lijnbooten toonen bevrachters weinig belangstelling.

De meeste oostelijke afdeelingen waren vast en er is op de meeste van deze markten tekort aan tonnage. De vraag naar tonnage voor soya boonen van Wladiwostock was gering en er werd slechts één boot bevracht n.l. een 7000 tonner per 1/20 Juni op basis van 28/3 naar Rotterdam of Hamburg, optie Liverpool, Avon, outh, Hull of Scandinavië tegen 1/3 extra.

De vraag naar tonnage van Australië was niet groot doch iets beter dan de vorige week. Hierdoor en meele door het uitgesproken tekort aan tonnage zijn de vrachten aanzienlijk beter geworden. Van West-Australië is een 9500 tonner gedaan naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent per begin April tegen 34/-, optie belading in Zuid-Australië tegen dezelfde vracht, terwijl voor een 5900 tonner per April/Mei 34/9 is betaald.

De rijstvrachtenmarkt van Burmah was kalm en ofschoon de beschikbare tonnage gering is, is de vraag niet voldoende om de vrachten te doen stijgen. Een handige boot van 5500 tons is bevracht naar Braila tegen 32/3 per April.

Van den Donau ging slechts weinig om. Naar Antwerpen/Hamburg range werd 14/6 betaald en 16/8 naar 4 Deensche havens. De Zwarte Zee is zonder zaken.

De Middellandsche Zee is kalm en de vrachten zijn nagevoeg op het oude peil gebleven, terwijl ook de vracht van de Golf van Biscaye onveranderd is.

De uitgaande koenvrachten van Engeland zijn flauw gestemd. Van Zuid-Wales werd o.m. betaald: Rouaan 3/6, Alexandrië 9/6, Port Said 9/3 en van de Oostkust: Rouaan 3/6 en Triëst 10/6.

Door het zachte weder is een spoedige opening van de scheepvaart te verwachten in de zuidelijke districten van Finland en Zweden. Er wordt echter op het oogenblik nog zeer weinig hout bevracht en de bevrachters zijn flauw gestemd. Van de Witte Zee zijn de bevrachters dezer dagen voor tonnage in de markt gekomen, doch tot nu toe werd nog niets bevracht.

RIJNVAART.

Week van 11 t/m. 17 Maart 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven onveranderd. Over het algemeen nam de vraag naar scheepsruimte, die geleidelijk schaarscher werd, toe. De stemming werd eenigszins vaster, hoewel behoudens naar Mannheim, nog geen hogere vrachten konden worden bedongen. Men betaalde voor erts naar Ruhrhavens f 0.30 met ¼ en f 0.40 met ½ lostijd, naar Dortmund f 1.— met ¼ en f 1.10 met ½ lostijd, naar Mannheim f 1.— met ¼ en f 1.10 met ½ lostijd.

Het sleeploon varieerde tusschen het f 0.40 en f 0.27½ tarief.